

A

1612

—

XXI.

KEZDŐDIK:

11

SZÁMMAL

Régi nyomtatványok, Lyceum, Kežmarok:
/307.ig.j./

307.ig.jegyzék
"Régi nyomtatványok, Lyceum, Kežmarok:"
1.cim: A jegyzék szövege.

Régi nyomtatványok, Lyceum, Kežmarok:
/307.ig.j./

Zoznam spisov určených na fotografovanie pre MTA

č.307.sz.

fényképezési igényjegyzék.

1/ Levéltári intézet: Kežmarok, Lyceum.

2/ Tematika: régi nyomtatványok.
Staré tlačivá.

A kutatás és a jegyzék összeállítása
Borsa Gedeon munkája.

Výskum prevádzal a zoznam zostavil
Gedeon B o r s a.

A fényképezés módja:

Az általános usásítás szerint. Az egyes felvételek jelzetfelirata: "Régi nyomtatványok, Lyceum-Kežmarok:".

Spôsob fotografovania:

Podľa všeobecnej inštrukcie. Nápis jednotlivých záberov: "Régi nyomtatványok, Lyceum-Kežmarok:".

./.

Régi nyomtatványok, Lyceum, Kežmarok:
/307.ig.j./

3/63. 307-197
 6
 KEZMAROK, Lyceum

- Rar.11(1) Szikszai Fabricius Basilius: Nomenclatura seu I.233
 Dictionarium Latino-vngaricum...
 Debrecen, 1590. 8° csak a K_{1a} lap. 2□
- Rar.11(6) Cizio Magyar Nyelven... I.251
 Debrecen, 1592. 8° Csak a D₂₋₃ levelek. 3□
- Rar.21(1) Láni Illés: Három prédikációk. I.499a
 Kassa, 1620. 8° 85 levél. 86□
- Rar.37. Comenius Johannes: Praecepta Morum. II.1834
 Leutschoviae, 1696. 8° [16] levél. 17□
- Rar.81(13) Luctus Semponiensis...Annae Catherinae...Seelmanni II.1102a
 /Leutschoviae/, 1667. 4° [10] levél. 11□
- Rar.81(14) A ξ Ω ! Fama postuma Rudibundae!...Annae II.1141c
 Catherinae Seelmanniae.
 Leutschoviae, 1668. 4° [4] levél 5□
- Rar.81.(14a) Tieftrunck, Daniel: I.N.J. In acerbum luctuosum II.1107a
 obitum Annae Catherinae Seelmanni....
 /Leutschoviae/, 1667. 4° [4?] levél 5□

Rar.81(15)

Régi nyomtatványok, Lyceum, Kežmarok:
 /307.ig.j./

- Rar.81(15) Kemmel, Josephus: Trost-Reime über einen unver- II.1102
hoften Todesfall...
Leutschau, 1667. 4° [2] levél. 3□
- Rar.81(16) *Trauersprüche* honoribus Viri...Christiani II.1142c
Seelmann...
/Leutschoviae/, 1668. 4° [4] levél 5□
- Rar.82(2) Grawer, Albertus: Confutatio de arationis... II.279
Bartphae, 1598. 4° [20] levél. 21□
- régi Rar.II.2a(8) Klesch Christoph: Aller absonderlich Lehrer. II.969a
Leutschau, 1661. 4° [20] levél 21□ /
- régi Rar.II.13(12) Mannus, Georgius: Oratio de mortuorum Resser- II.236
rectione....
Bartphae, 1593. 4° 16 levél. 17□
- régi Rar.II.20(4) Epithalamion. I.409a
/Bartphae/, /1608/ 4° 8 levél 9□
- régi Rar.II.20(4) Epithalamia in Honorem Nuptiarum Nobilis II.2441
atque Egregii...
Bartphae, 1608. 4° [8] levél 9□

- régi Rar.II.20a(7) Müller Johannes: Trost über die seelig Verstor- II.1124a
benen.
Bartfeld, 1668. 4° [18] levél 19□
- régi Rar.II.20(?) Comenius, Joh.Amos.: Januae Lingvarum Reseratae II.1613
Aureae Vestibulum...
Leutschoviae, 1687. 8° [8] 133, 98 lap 121□
- régi Rar.59(12r) (2) Az Anyaszentegyházbeli közönséges Isteni tisz- I.1669c
teletekre rendeltetett....könyv.
Kolozsvár, 1703 12° [2] 403 [11] 52 lap 235 □
- régi Rar.III.51. (Enyedi György): Igen szép Tangredus Historia... I.1563
Gismundáról...
(Lőcse), 1700. 8° [24] levél 25□
- régi Rar.III.60(12r)(2) Molnár Albert: Szent David Királynak...Száz I.1461
oetven Soltari...
Lőcse, 1694. 12° 425 [14] lap. 221□
- régi Rar.III.60(12r)(1) /Énekes könyv./ I.1460
Lőcse, 1694. 12° [2] 746 [18] 71 425 [14] lap. 639□
- régi Rar.III.83. /Imádságoskönyv/ I.1615d
H.é.n. 12° [11] 409 [?] [4?] lap 213□

régi Rar.III.85(8r) Evangeliomok és Epistolák. I.1517b

Bártfa, 1698. 16° [224] levél. 225□

4r.Theol.505(2) Zabelerus, Petrus: Eine Christliche Leichpre- II.403b
dig.

Leutschau, 1620. 4° [16] levél. 17□

23 db nyomtatvány, kb. 19⁰³ □

Handwritten note:
Hede ...
... ..

Régi nyomtatványok, Lyceum, Kežmarok:
/307.ig.j./

307.ig.jegyzék

"Régi nyomtatványok, Lyceum, Kežmarok:"

2.cim: 1-3.tétele

Régi nyomtatványok, Lyceum, Kežmarok:
/307.ig.j./

1) Rank. T. 233 (idm. p.)
2) Rank. T. 240 (idm. p.)
3) Rank. T. 237 (idm. p.)
4) Rank. T. 239 (idm. p.)
5) Rank. T. 238 (idm. p.)
6) Rank. T. 231 (idm. p.)

6

NOMEN

CLAVRA SEV DI-
CTIONARIUM LATINO.
vngaricum, per

CLARISSIMUM

*virum D. Basilium Fabri-
cium Szirbauia-
num.*

DEBRECINI
Excudebat Ioannes Czaktor-
nyaj, Anno Domini.

1 5 9 0.

Régi nyomtatványok, Lyceum, Kežmarok:
/307.ig.j./

Ror. M

Apr. 21.

In hoc Libro continent Septem
Prædicationes Sacre Hieronymi
Savanaroli, jussu Pontificis Romani
Alexandri VI. Anno 1498. Italicola
ti, ex Latino in Slavicam Linguam
translata, item Psalmus 51 pag 132.

Három Prædicationok.

Az Idvözült

ELIAS LANI

BICHEI VDVARI PRÆ

dikátor Trenchin Varmegyében lévő
Tanitok Superintendentense prædicationi
közzül, rövideden ez könyvecz-
kében foglaltatnak

Mellyeket

Az Nemzetes es Nagysagos

Czobor s. Mihaly Groff Czobor Er

sebet Afsonnak az Néhány boldogh

emlekezető Tekintetes es Nagysagos

Betlenfalvai Groff Thurzo György

Vramnak Magyar Orsagh Nandor I

pannyanak &c. Megh hagyott özve

gyenck es keferüségében valo vis

gabtalásáért, Töt nyelvből Ma

gyarra fordította

Emecsi A Z Tongvaci

Nemes es Vitézlo Tserkö Mihaly Vdva

ri Magyar Secretariusza.

CASSAN. Nyomtatta 1620.

FESTVS Janos által.

Régi nyomtatványok, Lyceum, Kezmarok;
/307. ig. j. /

ELŐL-IAR O BESZED.

Z igaz eleven hűt Nag-
ságos es kegyelmes Athonom,
három kiváltképpen valo mo-
don sokra az ő természetinek
folyását es tulajdonágát ki mutatni. Elő-
ször akkor, midőn foglaltya önnön magá-
ban azt, az ki minékünk teremtőnk kuts-
fejünk, es életünk. Másodszor midőn fog-
laltya azt, az ki benne hívőket, az ő szent
lelkének általa eleveníti. Harmadszor mi-
dőn Istentől el vőtt lelki ajándékát, egye-
bekkel is örömet közli, es ezért az Szent Ia-
cab Apostoltól eleven hűnek mondattatik.

Ere nézven, nem ok nélkül Arany Báb-
jü Szent Iános is mondotta, hogy az üdve-
zülendő hűt, sok-képpen három dologhra
néz,

1. Az csudatételekre.
2. Az Szentűgekre.
3. Az Szent Iratokra.

Mert ezekben az cselekedetekben olly
dolghok foglaltnak, az mellyeket mi, az
mi elménkkel, es okosságunkkal semmiké-
pen meg nem foghatunk, nem is érthetünk.

Az

Az csudatétel pedigh, semmi nem es
gyéb, hanem természet felett valo dologh
avagy cselekedet, mellyet egyedül, csak
hittel kel keresniyén embernek fogni: Mint,
midőn, az Isten, egy oldala csontját ki
vőtte volna az Adamnak, es abbolegy
Athonyállatot alkotot volna Gen: az
több tagok csontokkal egyemben hól vő-
tek önnön magokat. Avagy midőn csak
Trombita sora, az Iricho Varosának vagy
erős kőfalai le omlottanak volna hirtelen-
séggel. Ios. 6. Avagy midőn az ter-
mészet szerint valo nehéz vas, természet fe-
lett valo módon, viz felett mint egy darab
forgacz leveget volna. 4. Reg. 6. Avagy
midőn Christus Vrunk Cána nevű Galile-
ában az menyeközű lakodalomban, ter-
mészet szerint valo vizet, jó izű borra vál-
toztatta. Ioan. 2. Avagy noha Christus
Vrunk fel ment mennyegben, ott most is,
az ő valóságos jelen lével vagyon mi vés-
lünk. Ezek mondom merő csoda dolgok
mellyeket az romlot emberi okosság sem-
mikeppen bé nem foghat, hanem csupán
csak az eleven hűt.

Az Szentűgnek ki foglaltatásában is,
mikeppen az keresetűgben kicsinyeknek:
Es az V. vacsorásában öregeknek, Istens-
nek kegyelme gratiaja, bűnöknek bocsás-
tattya,

(:)(2

Régi nyomtatványok, Lyceum, Kežmarok;
/307.ig.j./

nattya, Es az örök élet ingyen adatték ez-
zekre hit kívántatott.

Azonkeppen az Szent Irasbann is jol-
lehet sok dolgok vadnak Szent lélek Isten
indításából beirattatván, mindazonáltal
tellyességgel csak három dolgokat foglalná-
bé, az mi hitünkkel.

Először mit parancsolt minékünk az
Ur Isten.

Másodszor mit ígirt.

Harmadszor, minémű dolgokat tiltot-
tunk mi tőlünk ő Szent felsége.

Ha azért ezekről szive szerint az kereszt-
yén ember gondolkodik, bizonyára ezekre, es
leven hit kívántatik.

Holott azért az hitőt ottan követi
az Istennek ismereti, azt keltehat főképpen
kereszt-
yén embernek sive szerint minden-
koron szeretni, arra kell eyel nappal nagy
sorgalmatos gondot viselni. Mert első
gradicsa avagy jószágos virtusa az kereszt-
yén embernek semmi nem egyéb, hanem
csak az, hogy az Isten igijének hidgyen,
es minekutanna azt el hiszi, az utan minden-
neknek előtte, semmi egyéb dolog, az mi
elménkben eléb nem vetterik nem is mutat-
tya magát, mint az Istennek ismereti.

Az Istennek ismereti pedig azt kiva-
nnyá, hogy az ember tudgya meg, mi
csoda

csoda es minémű legyen az Isten, es az ő a-
karattya. Es így szükség először Istennek
hinni, az ki önön maga felől bizonyagos-
tában: Annakutanna az Isten es az ő igaz-
sága világosan ismeretik meg, mint Szent
Peter az több Apostolokkal egyetemben
mondgya. Ioh. 6. 69. Es mi hitük es meg
ismerük, hogy te vagy amaz Christus, az
éle Istennek fia.

Ezokáért mindeneknek előtte szükség ke-
restyén embernek az Istennek igaz ismereti
tudni arról gyakorta illik szivében elmél-
kedni es gondolkodni sok okokra nézven.

Először, mert arról de kiválteppen
es Istenről parancsolatink vagyon, pél-
dákrol irkönyvnek cap 3. Te ember min-
den te utaidban meg ismerd Istenedet, es ő
igazittya meg az te utaidat.

Másodszor azért is arról gon-
dolkodni, mert nagy hasnot hoz az embernek.
Mert az ki az Isten az ő utaidban meg ismer-
ti, annak az Isten mindenkoron jelen va-
gyon, es az ő gondolkodáit es minden
cselekedetét es lépését igazgattya.

Harmadszor arról gyakorta kel miné-
künk dicsekednünk emlekeznünk az mint
Jeremias Propheta bizonyagos-
tában, cap 9. Ne dicsekedgyek az bölcs az ő bölcseségé-
ben, az erős erősségében az gazdag gaz-
dagas-
(3)3

Régi nyomtatványok, Lyceum, Kežmarok:
/307. i. e. j. /

dagfágaban, hanem ebben dicsekedgyék
az ki dicsekedni akar, hogy ismer es tud
engemet, hogy en vagyok az Vr.

Azert Nagysagod is kegyelmes Aſſo-
ſonyom, effle bent dolgokat, ugy mint
az böcsülleres fő tudos Tanitoknak idvős-
leges prædicationit miltán kivannya olvas-
ni, az mellyekkel Nagysagod ennyi sok
buvában faydalmos es meg fatultatot kefe-
rűségben gyakorta vigasztalhatná meg ma-
gat. Holott az özvegyeknek rendi es ál-
lapattya, még az bővölködőknek is nagy
keferűségben es fohazkodásban sokot len-
ni. Es erre nézve nem ok nélkül az Vr
Isten hasonlítja az Anyaszentegyházat az
meg keferedet aſſonyiállathoz, es kivalt-
képpen affle özvegy aſſonyiállathoz.
Az ki az ő jambor gondvifelő uratol éle-
tenek fíntén leg job koraban meg fostatot,
sok haborusaggal, es keferves böbűs-
gokkal környül vétetet. Az ki eyel nap-
pál írva David Propheta mondása ferint
könyvhullatafával nyobolyájt ástattya.
De azert az árváknak es özvegyeknek
gondvifelő es könyörülő Istene, soha fogas-
dalát tellyesítve el nem hadgya őket. No-
ha ez vilagh ideig dúhóskodik, mint az
Tengernek hajjai, avagy mint az fene Os-
roslanok, az kicsin feregre, az Christus
hivere. De

De az Isten mindennek dühössége els-
ten megh tartya az ő taborát, es gondgyat
vifeli az ő hiveinek amaz b. Elias Negys-
ven hatodik részében találtato mondas bes-
rönt. Mindeneket megh emészték, de tes-
gedet meg nem emészték. Imég, soha en
(ugymond) tegedet el nem hagylak.

Bizonyos dologh penigh ez, mert az
Istennek kegyelme naprol napra az hives-
ken éppüi, es fel árad, az hitőtleneké pe-
nigromol, es puštul, noha sokkor nagy
haladékja vagyon az romlásnak, es az bűn-
tetésnek, de mind azon által ugyan nem
késlik az Istennek börtnyü meg emésztő cüze.

Ioltehet eleitől fogvan dicsekedienek
mostanában is dicsekednek az hitőtlenek,
es kivaltképpen az Romai finyefen vitézs-
kedők, Regifeggel, sokasaggal, es csus-
dalatos jelenésekkel, hogy ők legyenek A-
brahannak fiai Christuſnak hivi, de es-
zék az prædicationt szép festékekkel ki abras-
zollyák, es ki jelentik az ő ál orczájokat,
mellyeket méltó jó értelemmel minden ke-
tesűyén embernek nem csak olvasni, de
illik azokat meg is tanulni. Mivelhogy
ezeknek megh tanulasaval az Anyaszent-
egyhaz éppül, az pokolbéli ördögnek
országá romol. Sőt csak ezzel is éppül
Istennek országá, holot Nagysagod nem
nézi

Régi nyomtatványok, Lyceum, Kezmarok:
/307.ig.j./

nézi maga fáradtat , költségét , sem ez
világ hamis ítéletit , s'ragalmazását , ha
nem inkább más rendbéli keresztényeknek
éppülését , holott imű ez kevés munkavala
is az eleven hűnek gyümölcsét Nagysa
godmegh mutatya.

Hogy pedig az Nagysagod kegyes
Istenhez való indulatjának , es kívánsa
ganak ilyen kéfen felelhetek , Nagysagod
meg bocsásson , oka volt az en meg boma
lott , es megh romlot állapotom , mely mos
franábannazis csak az en idvezítőmnek bir
tokos hatalmában vagyok.

Az Mennek Földnek Tengernek es
minden teremtet állatoknak megh tarto
es gondvisező Isten , őrizze s'oltalmazza
Nagysagodat , az ő kegyes fogadala ke
rént minden gonos éremsédenlégtől . Es
ebben az Nagysagod gyazbéli keferő álla
pattában , s'banatiban , az bátorító vigas
talo s'jora indító s' Lélek Isten , Nagysago
dat örvedetes so egesseghben , es kívánatós
s' békesseghben Nagysagodhoz tartozókkal
égyetemben sok estendeig tarcsa es éltesse.
Amen.

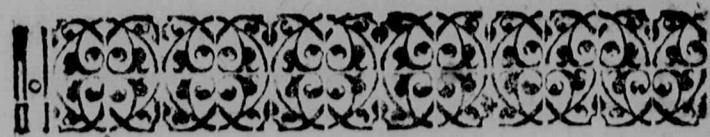
Költ Zeréből bent báromság napján.

Anno. Dni: 1620

Nagysagodnak felgála

Z. P. B.

Régi nyomtatványok, Lyceum, Kežmarok:
/307.ig.j./

ELŐLIARO BESZED
az kegyes olvasóhoz.

AZ igaz eleuen hűnek, kegyes
Olvasó az a tulajdonfaga ez és
fokása, hogy az ő tulajdonfaga,
s' Istentől el vett lelki aian-
dekit, egyebekkelis örömet közöllye, s'
közölniis igyekezze; a mint Szent David
kiraly haz tizenhatodik Soltaraban monda
gya: El hittem, es azértis szállottam. Szent
Paal Apostalis Romabelyekhez irt leveles
nek tizedik refében azt írta: Sziuel híšnek
az igazsagra, de sayial vagyó vallas az úde-
vósségre. Ezekből indituan az Nemzetes
és Nagysagos, Czobor S. Mihaly, Czobor
Ersebeth Ašsonis, Nehay, boldog em-
lekezető Tekentetes és Nagysagos Bethlens-
falvai Gross Thurzo György Vramnak,
Magyar Oršagh Nador Ispannyanak. etc
megh hagyot Eözvegye, keresuen keferős-
segeben, Istennek igeiéből valo igaz vigas-
talast maganak, egynehany Istenfelő es ke-
gyes Prædicator fordítatot Totbul Ma-
gyar nyelure, mellyeket a keresztien egyhá-
zi Lela

A 2 zi Lela

Régi nyomtatványok, Lyceum, Kežmarok:
/307.ig.j./

zi Lelki tanítóitól nagy buzgo szívvel, és el-
mejenek vigasztalással hallot. Hogy így
azon vilagosságnak és az igaz hitnek vi-
gasztalást, egyéb késerves szívű és vigasztal-
ást kívánó személyekkel, kiváltképpen
ez mostani felhaborodot, botrányoztatot,
és siralmas időkben, (noha kúsdód) ez köz-
alatt, buzgo és igaz szívvel közölhesse:
Annakokáért valaki ezt az Szent munkát
olvasod, ez fellyül meg irt keresztien Groff-
né igyekezetet. vizha ne magyarázzad, sőt
inkább az mi tőbra szóból elődben adatik,
kedves szóból el vedyed, és ély vele, Istent
nek dicsőségére s' az te hitednek meg erős-
sítésére. Ki ha meg léhen, el hittem, hogy
annak az megh nevezet Istenelő keresztien
Groffnének, ezekhez hasonló többeknek is
ki adására nagyobb kedvelésen. Kihez az
irgalmas és kegyes Vr Isten segítse útet,
és életének napjait sokaig hosszab-
bitsa. Vgy legyen,

Légy egészle-
ben.

AZ

AZ ÖRÖK ELETRŐL VALO PRÆDICATIO.

Veteteth Szent Pál Apostolnak
az Romabeliekhez irt levele-
nek hatodik részéből, ez
igeckel.

Istennek ajandeka az örök élet az mi
WRunk IESVS Christusban.

AMVEL ELSŐ i. Sam. 26
Könyvenek tizen-
hatodik részében ol-
vassuk David Ki-
rályrol az Historiat,

Az mi-

Régi nyomtatványok, Lyceum, Kezmarok:
/307.ig.j./

mimódon ő az Affyanak Iuhai-
tol az Niay mellől el vitetet, és
minden ő meltosága nélkül, az
egész Israel nepenek Királya va-
valasztatot: mely birodalmában
à mint az Idumeusokot, ugy az
Seyr hegyenekis minden lako-
sit, hatalma alá hódoltata, sőt,
az Vr Istentől, annira meg álda-
tékis, hogy az Istennek büve be-
rént való ferfiunak hivattatnek,
mint az Apostali czelekedetről
irt könyvnek tizenharmad részé-
ben föl talallyuk.

Ez meg jelentet Historia az
örök életnek modgyat nekünk
három dologba mutattya meg.

Leg előbbör in Electione, tud-
ni illik az választatban; mert mi-
képpen hogy Daud minden ő
meltosága, érdeme, és ő czeleke-
de-

dete, nélkül vitettetek el az ő At-
tyanak Isainak nyaia mellől, és
az egész Israel népen Királya va-
lasztaték: Ezenképen mijs min-
nyáian minden érdemünk, és jo-
czelekedetünk, nélkül valasta-
tunk és vitetünk, à mint az ke-
gyelemnek Országában, ugy az
öröcke való örömnekis birasara,
mint Szent Pál az Romabeliek-
hez kilenczed részében, és az E-
phesumbeliekhez első részében,
bizonittya.

Rom. 9
Ephes. 1.

Masodbor, in benedictione,
ugy mint az áldásban, à mint
lélkiben ugy testiben is. Mert,
à miképpé hog Daud nem csak
lélki dolgokban, de ez világyak-
ban is, meg aldatek az Vr Istentől,
ugy hogy, az Israel nepenek
ellenlegin, az Idumeusokon, és

A 4

az

az Seyrbelicken győzdelmet vé
ven, birodalma ála hayta, Sa-
muel második könyvenek nyol-
czadik részében mint meg vagyō
írva: Igy mijs à mint ez ideigh
való, ugy az következendō, élet-
ben-is, az VR Istennek áldását
meg nyeriük, s-elis vesűük, sőt,
minden mij ellensűgűnk samo-
lul labaink ála vettetnek, és őket
gyalazni fogjuk ezt mondván:
Oh halál, hol vagyon az tefu-
lankod? Oh pokol, hol vagyon
az te harapásod? ezek pedig ha-
mar mind meg-is törtennek
Szent Pálnak mondása szerént,
mint meg vagyon az Romabe-
liekhez tizenhatod részében.

Cor. 16.

Harmadfor, in dilectione,
az az, Szeretetben, A mint Da-
uid kedvében és szeretetiben va-
la

la az Istennek, ugy annira hogy
az Istennek sive szerént való fer-
fiunak nevezteték, Az Apostali
czelekedetekről irt könyvnek ti-
zenharmad részében. Nem kü-
lőmben mijs az örök életben az
halhatatlanságban tökelletes ér-
telemben lésűnk, mint Szent
Pál az Ephesumbe: hatodik re-
sűben bizonittya, sőt, az Isten-
nek sive szerént való emberecke
szeresztetűnk, ugy hogy az Isten-
nek akarattyat tökelletesen bé-
tellyesíteni, és minden gonos-
tól magunkot oltalmazni, tud-
hattyuk, mert az Istennek An-
gyalihoz hasonlatossokka lé-
sűnk, s-az mi Istenűnknek abra-
zattyat végnékűl nézzűk, fog-
jatkozás nélkül akarattyat-is bé-
tellesűtven. Szép, kedves, és
A 5 győ-

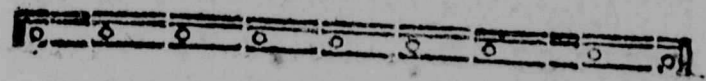
Apo. 13

Ephes. 6

gyönyörűséges dologh , az örök élet , mellyel , minden ember , örömeft rebes ölne , de nemel-lyek megh czalatkoznak , azért , hogy nem mindnyáian me-
gyunk az örök életre vezelő a-
zon egy uton , mellyet az mi id-
vözétők az Euangelistaknak ,
és Apostaloknak , irások által
meg mutatot , hanem inkább el-
tavozuán azoktól , más gyalog
utacskakot keresünk és gondo-
lunk , alétvan , hogy azokon ha-
mareb oda juthatni , à köz mon-
dás szerént : Az gyalog utón kö-
zelb az Varas : De , az , és az ol-
lyan , értse s tudgya meg , hogy
ha azon az uton megyen , mel-
lyet nekünk az Szent Irás mutat ,
el nem teveledik . Mely utról , az
Szent Irásban , sok heleben ol-
ua-

uasunk , s-azonképen Szent Pál
Apostalnal is , Romabeliekhez
irth levelnek hatodik rešében rom 6
megh jelentette az Vrnak léke-
modgyat az örök életnek , hogy
miképpen juthassunk oda , ec-
képpen mondván :

Az Istennek ajandéka az örök
élet , à mi Vrnak IESVS Chri-
stusban .

EL S Ö R E SZ .

Elette igen képen és
illendőül mondotta a-
maz pogány Ovidius
bölcz Poëta : Virtutem posue-
re Dijs sudore parandam , az az ,
Az Istennek ugy mond , kön-
nyen és héában az jobagos cze-
leke-

lekedeteket nem adgyak, ha-
nem a ki akaria tölök megh nye-
ri, sokat fenvedgyen érette. Ha
az el mulando jóbagos czeleke-
detekről az pogány Poëta ecké-
pen bollot: menyuel mi az örök
életről mondhattuk: Su-
dore parandam posuit Deus vi-
tam æternam: Az örök életnek
keresset és meg nyeret nehéz
munkák és faratságok által ve-
gezte az Isten. Mert, az mi id-
vözető berelmes Attyankfia-is,
mely nehézen és sok fenvedes
által jutot ahoz, az ő életiből, és
az Euangelistaknak feiöle való
írásokból, meg érthettyuk. Mel-
lyekből, meghtetzük, hogy tel-
lyes életiben, mindgyárt bülete-
setől foguast, nem vala nyugod-
dalma, sem gyönyörűsege, ha-
nem

nem nagy nyughataatlanságo-
kot, haboruságokat, kergetest,
haborgatast, bídalmot, és iregi-
segeket, az tulaydonitól fenve-
de, és az ő bent Attyának binten
a halálíg, az köröztnek pedig ha-
láláig, engedelmes len, mellyen
az ő bent vérét büségessen kiis on-
tani nem bána, és kinnyaban az
ő Szent Attyához, az hušonket-
tődik Sóltaiból így kialta: En
Istenem, én Istenem miért hat-
tal el engemet. A mint az Sól-
tarnak hatuan kilenczed rebé-
ben bizonittatik, Meg fizete ot,
az mivel nem vala ados, fenve-
de az bünért, mellyet nem cze-
lekedet, azokat pedigh, nem
magaért, holot az mi bünain-
kért hala meg-is, hogy az ő erde-
me által nekünk örök életet bór-
zene,

Psa. 118

Psal 69
Esa 69

zene, á mint Szent Iánosnak tí-
zedik részében olvassuk. Es no-
ha oly nagy kinokot, és íbonyo
faydalmakot, s nyavalyakot ben
vede az mi vdvözötünk, hogy
nekünk az Mennyei kaput föl
nyitna, és az örök életre utat tör-
zene: mind az által, s okan talál-
koznak ollyak, kik, azon, az
elégtetelen megh nem eléged-
nek, sem azon az uton, az örök
életre nem igyekeznek, hanem,
sok különböző vtakot kérésnek
magoknak. Illyetenek elsőben
az Törökök, kik az büszeges Ala-
misnajok által akarnak az örök
életre jutni, s azért öbntak-is
olly gazdaghon alamisnat, az
mint, tizedik, tizenhatszadik,
és harminczeggyedik részében, meg
vagy az Alkorannak. Másod-
for

Alcoran:
cap. 10.
18. & 31

for az Sidok kik az 8 meltofsá-
gockal, szabadsgoockal, és Privi-
legiumoockal diczekednek, az
mint bent Iánosnak nyolczadik ^{Ioh: 8}
részében-is kerkednek vala, hogy
ők az Abrahamnak fiai, s-abból
akarnak vala igazolást és örök
boldoghságot, érdemleni, de
mind az által az igaz utról el te-
velieduen, igen tavol valanak,
mint az Romabeliekhez irt tí-
zennegyedik rész előnkben ad-
gya. ^{Rom: 14} Harmadfor, az Papista
Vraim, kik, az ő jó czelekede-
tek által, igyekeznek az boldog-
ságnak birására jutni, melyről,
ugyan imatságok-is vagon né-
kiék: Vt nostr s bonis operi-
bus mereamur vitam æternam,
az az, nogy az mi jó czelekede-
tink által legyunk érdemlői az ö-
rök

örökéletnek. De, ez, a tudomán-
is hamis, és az Szent Írásnak
minden részével ellenkező, s-az
mi kegyes üdvözítőnknek elég-
retele ellen káromkodasis. Mely
ő tanításoknak, minden Patriar-
chak, Prophetak, Apostalok,
sőt, az Szent Attiakis ellene vad-
nak, és megh hamisíttyak, kik
közöt, Szent Pál Apostal-is az
Rom, 6 megh jelentet igekben, mellyet
irt az Romabeliekhez hatodik
részében, ellenek ál, s-azt mond-
ta, hogy az örök élet csak az
Istennek kegyelmességéből in-
gyen adattatik. Mi-is annako-
kaért most, három kivalképpen
való okokból, az Papistának
tanításokat hamisnak lenni meg-
mutattjuk, s-bizonityuk-is.

ELSŐ

I.
ELSŐ bizonyságot vegyünk,
à gratia & misericordia Dei, az
Istennek irgalmaságából és ke-
gyelmességéből, à mint Szent
Pál-is az meg jelentet leczkében
bizonitya, s-ezt mondgyuk-
Valami féretetből, és kegyelem-
ből, csak hozzánk való irgalmas-
ságból adatik, az Istentől in-
gyen, mely az artatlan barannak
dragalatos véreben bőrdztetet,
az, hogy a mi érdemünknek és
czelekedetüknek tulaydonita-
tassék, lehetetlen: De az örök
élet, csak az könyörlő Istennek
hozzánk való nagy féretetiből
és irgalmaságából adatik, az
mint Szent Iánosnak harmadik ^{Ioh. 1}
részében meg vagyon: Vgy fé-
rete Isten ez világot, hogy az ő
eggyetlen egy fülöt fiat adna é-
ret-

rette, &c. Szent Pális az Ro-
mabeliekhez harmad részében
ezigeckelir: Megh igazoltunk
ingyen az Istennek kegyelmé-
ből, à Christus IESusban leth
valtság által. Az Galatabeliek-
hez-is másod részének, tizenha-
tod versében ecképpen szól:
Tudgyuk azt, hogy az ember
nem igazolhat megh az törvén-
nek czelekedetiből, hanem az
Christus Iesusban való hűt által.
Ismégh, második részének nyol-
czadik versében az Ephesumbeliek-
hez. Kegyelemből vdvözöl-
tetek hitnek általa, és nem ma-
gatoktól, az Istennek ajandeka,
hogy senki ne dűczekegyek az
czelekedetekből: sőt, valástot
minket è világ fundamentomi-
nak föl vetesek elöt, még midön
sem-

Rom. 3.
vers. 24.

Gal. 2
vers. 16.

Ephes. 2.
vers. 8.

semmi jót nem czelekedtunk
vólna, mint az Ephesumbeliek-
hez irt levelnek első része tanit; Ephes. 1
Megakkoron-is beretet bennün-
ket, midön ellenség valank.

Miért dűczekedünk tehát az
mi jó czelekedetinkel? avagy,
miért tulaidonittyuk az örök é-
letet nekik? holot tudgyuk hog
az kettő között, semmiképpen il-
lendő eggyességh nem lehet.
Mert az örök élet, veghetetlenül
meg maradando, de az mi cze-
lekedetink, csak ideigh tartan-
dok, s-im mayd el mulandok.
Az örök élet tisztta, és minden
moczoktólüres, s-nemis me-
het abban semminemű tisztata-
lansag, mint Szent Ianosnak az Apo. 21
latafról irt könyvenek huszoneg-
gyed részében meg vagyon. De

B 2

az

à mi jó tselekedetink mineműek
Esa. 64 legyenek, meg mutattya Esaias
Propheta hatvan negyedik rešé-
ben, mondván: Minden mi i-
gazságunk hasonlo az tistá-
talanfághban léveő Abšonnak
förtöztetet ruhajához: vallyons
tehat meg-is dűczekedhetüncke
vele, avagy meg-is az mi czele-
kedetinkért kívánhattyuke az ő-
rök életet? Hüšem annak az
fölséges Menniey gazdának mi
csak šolgai vagyunk, kinek gaz-
dalkodásában, ha mindent meg
czelekednenkis, hasonlan šol-
gai vólnánk ugy-is, mert csak
azokat vinnenk vegez, az mel-
lyekre kötelesek vagyunk, és u-
gyan tartozunk-is vele, mint Sz.
Lucacznak tizenheted reše, és
Luc. 17 az Ephesumban irt második reš,
Eph. 2 bizonityak. Sem-

Semmit ennek-okaért nem
érdemlenek, Isten előtt, az mi jó
czelekedetink, holot, hogy ha
šamot akarna velünk vetni Idvö-
zetönk, ezer šava közülis, eggik-
re meg nem felelhetnenk, mint
Iobnak kilenczedik reše bizon- Iob 9
nittyá. Iob tehat nekünk Szent
Dauiddal edgyüt az šáz negy- Psa. 14
ven kettödik Sóltaraból eckép-
pékönyöregnünk: Ne šály Vram
pörben az te Szolgaddal, és ne
vegy šamot tőle, mert nem ta-
laltathatik te előtted csak egy i-
gazis az élők közöl. Es az Isten-
nek igaz tizteletit mindenben
šüve šerént otalmazo emberrel
Luther Márton Doctorrals az Psa. 132
šáz harmiczadik Sóltarból igy
énekellyunk, mondván: Min-
den czelekedetim gonošak, és
B 3 hogy

hogy ha én igaznak mondom is
magamot előtted, V Ram Isten,
hamisnak találatom: Előtted
azért, az én czelekedetimmel
nem dűcsökédem, mert tegédet
minden ember retteg: Te ben-
ned és nem az én érdememben
helyheztetem az én reménsege-
met: Az te igéretedre varako-
zom, miképpen nekem föl fo-
gattad. Ezek tulaydonitának
nekünk jó czelekedetül, tudni
illik, ha az mi v̄dvözetönknek
eléghtételet magunkhoz alköl-
mazzattjuk, s-igazan hűbik hog
egyedöl, csak az ő érdeme és ha-
lála által, adatik az örök élet.

II. Második bizonságot vesűk,
ab impossibili, az lehetetlen
dolgokból. Az mi jó czelekedet-
tinket lehetetlen dolog hogy az
örök

örök élethez hasonlethassuk, an-
nival inkább, mert nem két vt, ha-
nem csak egy, adatik előnkben,
mellyen mi nekünk az örök élet-
ben kel jutnunk, mint Szent Iá-
nos iria tizennegyedik rešében:

Ioha. 14

Senki az Mennyei Attyámhoz
nem mehet, hanem csak én ál-
talam, mert én vagyok az Vth,
igazság, és az élet. Söt, sok pel-
dakotis olvassunk, kik meg mu-
tattjak, hogy az Isten felő embe-
rek, minden ő jó czelekedetek-
nek érdeme nélkül jutottanak az
örök életben. Mind az kised
gyermekek is, kerebtségek után,
fokan, csak hamar, ez világból
ki múlnak, kiknek, noha semmi
jó czelekedetek ninczen, mind
az által, az örök életben jutafok
felöl, nem kell ketelkednünk,

B 4 mint

Math: 18.
Marc. 10.

De Iusti-
ficatio e.
Lib: 5.
Cap. 17.

Luc. 23?

mint Sz. Mathénak tizennyol-
tzad, és Szent Marcknak tize-
dik, resekben erről bizonyágink
vadnak. Az mely dolgot, az
Papa Drabanti Kapitányának
Bellarminusnak, vagy akaria,
vagy nem, de igazan meg valla-
nij kely, az igazodasról irt ötö-
dik könyvenek tizenheted re-
sében: Az gyermekzek, vgy
mond, noha semmi jót nem
czelekeenek, mind az által, az
Christus Iesusban való hűt által,
mellyet, az keresztségben fel vés-
nek, az örök életben mennek.
Ecképpen, az köröztön függő
lator-is, noha egész életiben,
semmi jót nem czelekedet, mert
lator vólt, mind az által, ezt az
vigaštalo sőt halla Christus V-
runktól: Ma paradiczomban
velem

velem egyyüt lébez, Szent Lu-
kacznak huson-harmad resé-
ben. Vgyan ezen dolgot és pel-
dat eleget ragà Gretserus Iesui-
tais Ratisbona nevő Varas-
ban, de mégis nem találá igazat
mondani, mert az merezlette
vallani, hogy az à lator az ő fen-
vedeseuel Martyromma löt, és
az által, az örök életnek örököse.
Mely Iesuitanak eztelenlegen,
avagy Meseien vagon mit ne-
vethetünk, mert, az ő czaczo-
gasabol következnek hogy va-
lamenij lator föl akasztatik, ke-
rekben töretik, és neggye vaga-
tik, az maga gonofsagaért,
mind az Istennek Martyromiai
leznek. Tauol legyen ez tölünk
igaz keresztiénektől, holot, nem
à fenvedesnek, hanem, az igaz
B 5 hitnek

hitnek tulaidonitia az Vrnak lel-
ke, az örök élethben juthatast,
Ioh. 3. Szent Ianos harmadik részében:
• Valaki én bennem hiszen, örök
élete vagyon.

III. Harmadik, erősséget vesünk,
ab ipforum Doctrina az ő tulai-
don tudomaniokból, à hol azt
tanétiak és iriak, hogy az em-
bernek mindenkor kötelkődni
kel idvőssége felől, és bűneinek
boczanattiáról, à mint meg va-
gyon az Tridentumij Concili-
umban Sefs. 7 Cap. 9. es, ez, à
Conc: Trident:
Sefs. 7.
Cap. 9.
teuelyges közönseges az papi-
stak közöt, mint megh tetzik az
önnön könyvökből.

Az emberek, az ő jo czeleke-
detek felől, ekkeppen, bizonta-
lanak leuen, nem tuduan, ha e-
legendők idvősségekre avagy
nem:

nem: tahat heaba való, az ő,
meg holtakért való Mife: avagy
inkab Mese mondasok és imad-
sagok, s-az Templomban való
börbitelesek, és egyeb börfzesek,
nem leuen semmi hathato vi-
gaztalasok, mij ez körözteniek
ellen tarczuk a hoz magunkat à
mit Szent Iacob Apostalir első
rekeben, hogy az ki ketelkedik,
az meg nem nyer semmitis. A
Papanak azért az ő követőij, ke-
telkedven az Istennek irgalmas-
ságáról, és kegyelmességéről, s-
az örök életről is, ő magok con-
cludallyak, hogy nekiek sem bü-
nök boczanattia, sem örök élet-
nek, ninczen.

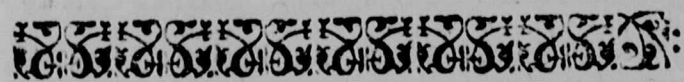
Gondolkodgyal azért, és ved
eředben magad kereztien em-
ber, az Istennek következő
itéle-

Iacobi. i.

iteletiért intlek, s- viselyjo gondot lelked ismeretire, holot, miképpen nyerhesse megh ember idvösséget, midön senki bizonyos nem lehet felöle, hogy ha, az ő jo czelekedeti, eléghségeseké? Oltalmazzon engemet az én megh váltó Iesusom, és minden hiveket, efféle hamis és Istentelen tudomántól, à kiben, semmi bizonyos bátorlág ninczen az örök élet felöl. Oltalmaz minket, VR Isten, lelkünk idvössége felöl való kételkedéstől, holot, Szent Pál Apostallal, mint megh vagyon az Timotheushoz irt első leuelenek masodik részében irua bizonyos vagyok benne, s- tudom kinek hittem, és az ő nála le töth kinczemet megtartia amaznapra,

1. Tim. 2.

pra, melyben nekem meg'adatik az örök életnek el késéket Koronáia, mellyet ad nékem az igaz Biro, és nem csak nékem, de, az ötet felöknek eygenlöképpen. Söt, bizonyos vagyok abban, s- nemis kételkedem, hogy sem halal, sem pokol, sem Angyalok, feiedelemségek, sem Vraságok, el nem szakazhatnak minket az Istennek szerelmetől, ^{Rom. 8!} mely vagyon az mij Vrunk Iesus Christusban, az Romabelyekhez nyóltzadik részében.

MASODIK RESZ.

INnét, szép és idvösséges tanoságokat vehetünk, az igaz, és hamis, tudomány közöt való külö-

kölömbezésről, s-aztis megh ismerhattiük, mellik vallas legyen leghregieb, leghigazab, és leghbizonyosb, ki által az örök életnek birására iuthassanak az emberek. A mi vak okosságunknak, ez az uth, bizontalan, mint hogy, az gyarlo ember, önön magarol, semmit nem tud az lelki dolgokban, mint Szent ^{1. Cor. 2.} Pális bizonyitya Chorinthusban irt első levelenek második részében. Innét az emberek, követuen az magok okosságát, találkoznak sok oly bölczelkedők kik azt itélik és valliak, hogy minden, az maga hűti által idvözöl akar minemű legyen, à mint, példank vagyon Czuingli usrolis. Ekképpen, à papistak is, nem elégeznek meg, az meg kéfé-

kéfitet, és az Szent irásban megjelentet, egy uttal, melyre Idvöz^{10h 10l} zétönk mutath, Szent Ianosnak ^{& 14.} tizedik, és tizennegyedik, részeiben, hanem, magoknak, az ő bolond okoskodásokból, sok egyéb utakat keresnek, mellyek ellenkeznek az Szent irással; azért, hamis, hamis, káromlo, és nem igaz az ő vallasok, mert senki, az Patriarchak közöl, azonképpen az Prophétak és az régi Szent Atiak közölis, senki mondom oly moddal, az mineművel ők igyekeznek, bé nem ment az örök életben.

Hogy annakokaert az mi hütünknek igaz vólta megh jsmertethessék, s-ugyan abból, megis erősitethessék, mennyünk az ő törvénire, és értekezzünk
for-l

borgalmatossan az Szent Atiak-
tol és Prophetaktól, minemű
moddal iutottanak ōk az örök
életnek birasához. Aly elő legh
elsőbenis te első Atiánk, Adam,
az te nemzetsegeddel, s-mutas
utat, az örök életre való mene-
telre minekünk: Semen Mulie-
ris conteret caput Serpentis, az
Gn. 3. Assonijállatnak magua megh
tōri az kigyónak feiet, mint meg
vagyon Moyses első könyvének
harmadik részében; ez int az mīj
hitünknek uttiara mely az örök
üdvösségre visen. Minden hi-
veknek Attia, Abraham, Patri-
archa, lōy ki te is, mert, tégedet
meltan illet az masodik hell, s-
ielenczed meg te is az örök id-
vösségre iutasnak módgyát: In
semine tuo benedicentur o-
mnes

mnes gentes terræ, az te ma-
godban meg áldatnak ez föld-
nek minden Nemzetsegi, mely
mágon, értetik az mīj Vrunk
Christus Iesus önnön maga,
mint Szent Pál az Galatabelyek-
hez Negyedik részében bizonit- Galat. 4)
tya mondván; hūn az Isten igé-
retinek Abraham, és néki igaz-
sagultulaidonitatek, mint Moy Gen. 21.
ses első könyvének huszonegy-
gyedik része ielenti, mert, látván
az Vrnak napyat, örvendezet
rait, Szent Ianosnak nyolcza- Iohan. 8.
dik részében. Iacob Patriarchais,
nem az maga czelekedeti által
iuta az örök boldogságra, ha-
nem, az Istennek ingyen való ir-
galmaságából, mert, à mint
Moyses első könyvének Negy- Gen. 48.
ven kilentzedik résziben meg va-
gyon

gyon, így bõla: Kisseb vagyok,
oh Vram, minden the kegyel-
mességidnél; annakokáért vá-
rom az te idvözitesedet.

Auagy, netalantan David
Király volt papista? õ is bizony-
ára, annak az hamis vallásnak
mindenképpen ellene vagyok,
Psal. 115. az Szaz tizenötödik Soltárban-
is, mendván: Nem nekünk nem
nekünk, hanem az te Szent ne-
vednek adassék az dúcözség. Az
Psal. 25. huõonötödik Soltárbanis ekkép-
pen vigasztalta magát: hiõem,
hogy meglátom az Vrnak java-
it az élõknek földön. Auagy ta-
lam Jeremias Prophéta erõsíti
az papistáknak tudományokat?
bizonyára oly tauol vagyok tö-
lõk, valamenire à Meny az föld-
tõl, mert õ az igazulást, és az
ból.

boldogságot, nem az maga tse-
lekedetiben, hanem, csak az
Messiasban, az az, Idvözétõnk-
ben, helyezettette, mely meg te-
szik huõon harmadik rébõbõl, Hier. 23.
ekképpen bõlván: lehoua Iusti-
tia nostra, Isten az mij igassa-
gunk; mely Jeremias mondását
Christus Vrunknak tulaidoni-
tia Sz. Pál, elõbõr Chorinthus-
ban irt levelének elsõ rébében: I. Cor. 6.
hogy az Christus lõt minekünk
igasságunk, bentségünk, és ártat-
lanságunk az Atya Istennél. Da-
niel Propétais kilentzedik rébé-
ben, nem az õ czelekedetiben és Dan. 9.
érdemében, hanem az Istennek
tulaidon irgalmasságában hely-
heztetuen bizodalmat, így ki-
ált: Néked Vram igasság, az mij
orczanknak pedig pironkodas.
C 2 Mind

Mind ezekből meg ismerhet-
tük, s-meg-is bizonyosodik,
hogy az O törvénybeli Szent A-
tiak-is, és Prophetak, egyenlő-
képpen, ellene vadnak az papi-
stak hamis tanétfoknak, sőt
megis hamiséttyak.

De, ha fíntén maár, az o tör-
vény ellenek vagyon-is az Vy
törvényből, talam meg bizonyí-
tattyak, s-megis erősfethetik?
Bizonyára, annál-is kevesbe és
erőtlenbeül, ha fíntén, minden
réfekt s- azokban levő minden
rendeket, fókot, és igyeket,
mind itéletigh forgatnak-is,
mert, imé mindgyáraft, Szent
• Pal, az Nagy Academiában ta-
nolt Apostal, kit az Papistak u-
gyan Lutherusnak neveznek,
ellenek áll, s-meg hamiséttia
öket,

öket, s-az örök életet az Isten-
nek kegyelméből csak ingyen
ajandekoztatni, erősfeti. Sum-
ma fterént, közönfegessen, mind
az Euangelistak és Apostolok-
is, ezt az miteremptünknek ke-
beleből hozot igaz vallást erőf-
setik: • Hogy ninczen egh alat
oly nev, mely által az emberek
vdvözölhetnének, hanem egye-
döl csak az Iesus neve, à mint az
Apostoli cz-lekedetnek negye-
dik, és tizenötödik refekt bizo-
nittyak Megh hamiséttatvan à
Papista vallást az O törvényből,
meg érthettyük, csak az egyné-
hány bizonyfagokból, hogy az
Vy törvényből is, az mi hitünk,
leggregyeb, bizonyosb, és leg
igazbis: Ez ellen az Papistak
tevelygefek, Vy hamis, és csak

Acto: 4.
& 15.

C 3 em-

emberi talalmány, s. erkönyek-
nek gazdagulása.

Az pedig nem elég hogy ha-
mis, hanem még az mi meg vál-
tonknak elégtetele, és halála el-
len karomkodois, mert, nem at-
tallyak ezt tanítani, hogy Chri-
stus Wrunk csak az eredendő
bűnért holt meg, és teth eléget:
Azokért pedig az bűnökért, ki-
ket, naponként czelekeünk,
magunknak kel elégtetelünkel
megh felelnünk, mely semmi nem
egyeb, hanem elvevete, és el ta-
podása az mi vödvözetünk tisztel-
ségének és elégtetelének, holot
ő az ő egy áldozattával, mind
az egész világhnak bűnejért, ele-
gendő jutalom leth, mint Szent
Pál a Sidokhoz harmad részében
bizonyította: és Szent Iános is e-
rösse-

Heb. 3.
Ioan. 1.

seti. Még ezzel is meg nem ele-
geznek, hanem az mi utalatosb,
az fent Ferentz körzetiből való
bűdös, és tetves kapaknak, vö-
vösséget tulaydonitnak: sőt, az-
zal diczekednek, hogy sokkal
több jó czelekedetek lehet, mint
sem a mit Isten, és az törvénye
kivánna, mellyet ők opera super
erogationis, az az, fellyebbis,
mint sem kívántatnak, bevelke-
dő czelekedeteknek neveztek,
mind ezeket pedig, azért állat-
tyak, hogy halálát és érdemet Id-
vözetőknek inkább semmive te-
hessék, holot Christus Wrunk-
nak halála, héaban való, ha az
vödvösség az jó czelekedetekre
fundaltatot, a mint erről, Szent
Pál az Galatabeliekhez írt máso- Gal. 2.
dik részében igen bépen tanít.

C 4

Vallá-

és általa üdvözölhetek is. Sok
egyeb példaink is vadnak, mel-
lyeket jelenthetnek az Papistá-
krol, kik haláloknak oráian, éle-
teket, az mi vallásunkon vegez-
tek el, de rövidségnek okaért,
azokat most el halgatom. Mo-
stan pedig, az meg jelentet dol-
gok, csak è veghre kamlaltatta-
nak elő, hogy meg erczük, és ta-
noljuk, hogy az mi hütünk,
legheg regieb, legheg bizonyos,
legheg fenteb, és legheg igazb, s' ezt
értven, annál inkább melle-
te megmaradgyunk, és hozzá ra-
gaskodgyunk, hogy általa, an-
nak az életnek, melyről à lataf-
rol irt könyvnek második rebe-
ben fent Ianos emlekezik örök-
kön öröcké való biratahoz jut-
hassunk,

Apcc. 2.

It

Itt már, valaki elő álhatna, s'
én előmben, ily kerdest adhat-
na: Lám à Szent Irás, az örök
életet, jutalomnak nevezi, fent ^{Math 5:}
Mathenak ötödik, és huszadik re- ^{& 20.}
bében. Isméghe, Szent Pál is, az ^{Rom. 2:}
Romabeliekhez második rebe-
ben. Erre azt felelem: ha az Sz.
Írástól forgalmatossan érteke-
zöl, föl találod, hog nem mond-
gya az örök életet mi jutalmunk
nak, hanem, hogy az örök élet
nekünk Mennyegben rendelte-
tet, mely, jutalomnak nevezte-
tik.

Neveztetik pedig jutalom-
nak az örök élet, elsőben, az mi
berelmes Idvözetünknek elégte-
teliért, holot, artatlan halálával
csak ő erdemlene minékünk,
azt, az öröcké való Országot. Má-
sod-

26

sodbor, nem az mi szolgálatunknak, hanem fiúságunknak jutalma, holot mi inmár nem szolgálai, hanem Attyafiai vagyunk, mint Szent Iánosnak tizenötödrebe bizonyítja. Sőt, az Istennek fiai vagyunk, és a Christusnak örökös társai, sőt Pál, a mint az Romabeliekhez nyolczadik részében írja. A mint azért, az fiak, nem szolgálattok jutalmaért, juthnak az östül marat örökséghez, hanem örökösül, az Istennek hozzánk való szeretetiből, vesük el az Mennyeknek Örögségát, sőt Mathenak huszonötöd részében. Harmadsor, A Sidonyelvnek foliása szerént, az jutalom nem egyebet jelent, hanem kegyelemből, ingyen adatot ajándekot, a mint a Soltarkönyvnek

Ioha: 15.

Rom. 8.

Matt. 25.

nek ház huszonhét részéből megtetik: Ime, az Vrnak örökségi ^{Pfal. 127.} az fiak: és az Aßonyallatnak gyümölcze jutalom: mert, a mint az Gyermek, Isten kegyelméből adatnak az fűleknek ezenképpen, az Mennyeknek Örögségát nem az mi jutalmunkal, hanem az Istennek kegyelméből öröckül, mivel hogy az Istennek fiai vagyunk, nyerjük meg, mint ő maga vdvöztönk sőt Mathenak tizenkilenczedik, és huszadik részében bizonyítja. ^{Matt. 19 & 20.}

I N T E S.

EZ az tanóság, szolgál mi nekünk intésünkre, hogy az mi io czelekedetinkhez ne tamazkodgyunk, s-ne is tulaydo-
nie

niczunk többet nékiek, hanem,
à mi méltó, holot, nem elégse-
gessek arra, hogy nekünk vala-
m t érdemelhetnének Istentől,
à mint ez világi, ugy lelki dolga-
inkbanis, mert, mindenek, né-
künk, nem az mi jó czelekedet-
tinkért, hanem, csak az Istennek
ingyen való kegyelméből ada-
tatnak, mint az Poëtais mond-
gya: Nil DEus in nobis præter
sua dona coronat, az tulaydon
ajándeka kivől semmit Isten ben-
nünk meg nem koronáz, sőt, az
mi czelekedetink, Isten elöt, csak
ollyan, mint az rutság és ganey,
mellyet, sicut Pál is bizonyit az
Phil. 3. rebbében, s ezt értven maga fel-
ölis ecképpen szól: Nihil mihi
consciussum, & per hoc non
sum

sum justificatus, az az, én maga-
mot semmiben vadoltatni nem
ésmérem, de nem vagyok azért
igazult.

De it valamely sicut czeleke-
detü előalhatna, s-azt kérdehet-
ne: Vallyons tehát mi hábna
jót czelekednem, holot im mely
kiczinyre böczöltetik, s-nem is
juthatunk általok az örök élet-
ben? miczoda tudomány ez, à
mely igen kárhoztattya az jó
czelekedeteket? Az Papistak-
nak, az regisegtől, ugyan megh-
avasodot énékek már ez, mel-
lyet minden sicutletben annira
kintornálnak, hogy hallásával
ugyan fő fiaiastis indethatnak: de
eztet, az önnön lelkek észmereti
serelmével czelekebbik, holot az
mi hitünk nem az jó czelekede-
tet,

tet, hanem az remenséget és bizodalmat, mellyet az Papistak, az jo czelekedeteknek tulaydonitnak, kárhoztattya, azokat tudni illik, kiket az ſent Irás, nekik nem aianl, sőt inkább, tilt, mondom, csak azt akaria tölök az mi hitünk tavoztatni.

Iollehet, az mi Papista Atiánk fia, az Philosophiaban magokot legh tudosbaknak, és legh bölczebbeknek, alettiak, s-czudalkoztáfra méltó, hogy az Aristotelestől nekünk hagyot regulat jól megis nem értik, hogy: Vnius rei possunt esse plures fines, az az, azon egy dolognak egynéhány vege lehet. Nekünk ſükséges jot czelekednünk, de, nem azért, hogy azok által jutnank az örök életre, mint hogy,

az

az ſent Irásis azt, nekik nem tulaydonittya, à mint az tanofágban megh mutattatot, hanem más bizonyos okokért kell jot czelekednünk. Előbör, az Istennek paranczolatyaért, mert, az ő paranczolatya azt tartya, hog miis Szentek legyünk, à mint ő is hogy ſent, Moyses harmadik könyvenek tizenegyedik reſében, Irgaimassak legyünk, ő is à miképpen hogy irgalmas, Szent Lukats hatodik reſében. Tartozunk azért véle, mert az Istenöl jo czelekedetre teremttünk, mint az Ephesumbeliekhez irth második reſében meg vagyontartozunk azért is, mert az aratlan Barannak dragalátos vérevel váltattunk meg, hogy miis Szentségben, igazságban, és ar-

D

tat-

Okai
miert kel
lessék ioe
czeleked
nünk im
czek.

I.

Leu. 18.

Luc. 6.

Ephes. 3.

Luc. 1. tatlanfágban élnek életünknek
tellyes vdeieben. Zachariasis az
mint énekli bent Lukats első ré-
fében, kötelessék vagyunk azért
is, mert az bent Lélektől megh-
benteltettünk, hogy à mi restün-
köt mint az bent Leleknek Tem-
plomat, miis megh bentelnek,
bent Pál tanétása berent, mellyet
Thessa: 4. irth Thessalonicaban negyedik
réfében.

II
Mat: 5. Másodszor, azért kel jót cze-
lekednünk, mert keresztényenek va-
gyunk, hogy abbolis, az mi
Christusunkot, mint elől járon-
köt követven, az emberek előtt
jót cselekedgyünk, à mint ő ma-
gais, int vdvözetünk, bent Ma-
thenak ötödik réfében: Vgy vi-
lágoskodgyek az ti világosság-
tok, hogy latvan az emberek az
ti

ti jó czelekedeteket, diczöy-
czek az Vr Istent, ki Mennyeg-
ben vagyon.

Harmadszor, jót kel cseleked-
nünk az mi örzö Angyalinkért,
kik minket, minden utainkban
öriznek, à mint az kilenczven-^{Pfal 91.}
eggyedik Soltar bizonyitya, mert
azok, az mi semmire kellesegün-
kel, annira meg bomoretatnak,
hogy tölünk el tavoznak, Szent ^{Matt. 18.}
Mathenak tizennyolczad réfé-
ben mint megh vagyon: Io, és
Istenfelő életünckel pedig, meg
vidaméttatnak, bent Lukats ti-^{Luc: 16.}
zenötöd réfében.

Negyedker, bukseg jót czele-
kednünk az ördögértis, mely
mint az sivo Orozlány, ugy jár
keresven kit bé nyelleyen, Szent ^{1. Pet: 5.}
Peter első levelenek ötödik része

D 2 à mint

à mint bizonyítja, Erről mon-
dotta Szent Ambrus Doctoris:

O homo, semper aliquid boni operas
re, ut Diabolus te inveniat occupatum in
bono, nec tibi præbeat animum peccandi,

O te ember, mindenkor valami
jó dolghban legy foglalatos,
hogy az ördögh jó dolgoktól ü-
reültten tegedet ne találhasson,
és az bűn tételre, okot néked ne
adgyon, mert, az henjeles min-
denkor gonosbra vonson, à mint

2 sam: 11

Samuel második könyvenek ti-
zenegyedik részében, az David
Király példája elégségesen meg
bizonyítja, ki, mikor hivolkod-
van az Ablakon nezne ki, látá
az urias feleséget, s-rea gerjede,
sőt élmereis, és vegre az Aßkon-
nak az vratis el véstete: Effele-
ről sok egyéb példaink is bizony-
ságot tehetnek.

VI.

VIGASZTALAS.

EBBől az tudományból, kép
és nemis kiczin vigasztaláso-
kot vehet, az mi bűvünk és lé-
künk, halalunknak orajannis.
Mert, nem az mi jó czeleked-
tinkben, hanem kegyelmességé-
ben, és az Isten fia szenvedésnek
elégteletében helyheztettyük re-
menységünket, mint hogy egye-
dől ő az, à kiben az Attya Isten-
nek kedve tölt, Szent Mathenak ^{Matt. 17.}
tizenhetedik része à mint ajánlia.
Ebben az hitben pedig meg ma-
radvan, soha öröcké megh nem
fégyenítettünk, mert mindé Pa-
triarchák s, Prophéták, és Szent
Attyák, életeket ez bizodalom-
mal vegeztek el, mellyet Szent ^{Psal. 37}
Davidis harmicz hetedik Sólta-
raban ídvösségesen ecképpen

D 3

encköl:

eneköl : Te benned bizom V.
ram Isten, öröcke meg nem gya-
laztatom, mert az mi Atyaink is,
Psal: 22 benned helyhez tettek bizodal-
mokat, s meg nem fegyéneül-
tettének. Nem külömben egy
neminemű Bernard neve Reme-
teis, nem az ő jo cselekedetihez,
hanem az Istennek irgalmasságá-
hoz, tamaškodvan, így monda:
Ego meritis meis non possum obtinere vi-
tam æternam, sed frater meus duplici in re
illud obtinet, hæreditate patris, ac merito
passionis. Illo ipse contentus, hoc mihi
donat, quo fulcior in æternum non cons-
fundor, az az, En, az magam jo
cselekedeti által az örök élethez
nem juthatok, de, az én vdvö-
zető Atyamfia, ahoz, ketképpen
jutot, úgy mint az Atyaról örök-
közül, és ártatlan szenvedesével,
azon ő meg elegendik, ezt pedig
nem ajandekozza, melyhez én
hittel

hittel ragazkodvan, gyalázatban
öröckön nem jutok. Szent Ago-
ston Doctoris ehez igen illen-
dőven follot, mondván: Non
merita mea quæ nulla sunt, sed tua miseris-
cordia me salvat. Nem az én czele-
kedetim, úgy mond, mellyek
csak semmi, hanem az te ingyen-
való irgalmassagod vdvözt en-
gemet. Az Anyaszentegyházis,
mikor s Agoston, ez bent Am-
brus Doctoroknak, ezt az éne-
ket énekli: Tegedet Isten dicse-
runk &c. Ezzel vegezi el, te ben-
ned bizunk, Vram Isten, soha ör-
öcke meg nem gyaláztatunk.

Ez az tudomány ennek oka-
ért leghregieb, legh igazab, legh
bizonyosb, és legh vigasztalha-
tob, az melyre, minden ember,
batorfágossan tamaškodhatik,

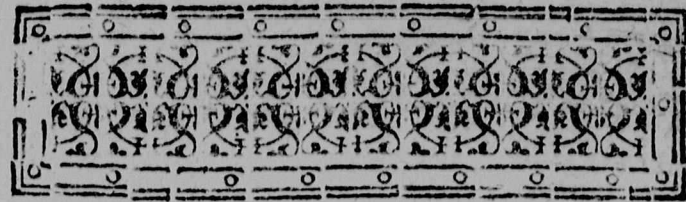
D 4 és

és reménseget helyhezteheti, s
bizonyossan hihetiis, hogy eb-
ben, à mint ez életben, ugy az
halálbanis, meg nem fegyenit-
tetik, sőt, az ki ebben vegig, al-
hatatos lében, à mint minden
szent Attyak, ő is az örök élet ko-
ronajat el vébi szent Ianos máso-
dik részében mint írva vagyon.

Iohan. 2. Mellyel minket meltoztatsek
részesíteni az dűczösleges
szent Haromság. -

AMEN.

PRÆDICATIO:

WETETET SZENT
IANOS EVANGELISTA
NAK NYOLCZADIK RÉ-
SZEBŐL.

*Miczoda különbözös legyen az igaz
vallás, és az több tevélyesek, közöt.*

EZ világnak kezdé-
től fogva mind
ez ideiglen, az em-
berek között, sem-
miféle nem volt
nagyobb viszálykodás, mint az I-
stennek igaz tisztelet felől, avagy
az igaz vallásról, holot minden-
kor, ki egyképpen, s-ki máskép-
pen

pen, értet és tanitot rola. Mert
meg mikor csak két Attyafiak-
valanak ez világonnis, Chain és
Abel: imè, közöttök mindgya-
rást ellenkezés táhada, holot
Chain az ő czelekedetivel, az az,
aldozatival, akar vala Isten elöt
kedves lenni: Abel pedig hűti
által, à mint az Sidokhoz irt le-
velnek tizenegyedik réfe bizo-
nittyá. Es azért, az külömböze-
fért, gyűlkossa lén Chain Abel-
nek, és megh öle, Moyses első
könyvenek negyedik réfében.
Ez pedig, az Isteni tíftelet felöl
való igyenetlenkedes, meg tar-
tatot mind binten az Vizözönig,
az hol csak nyolcz lélek oltal-
maztaték és megh marasztaték I-
stentől az Noe Bárkaiában: de,
im azok közöttis, egy Istentelen
Cham

eb: 11

en 4.

en. 7

Cham nevő találtatek, mint az
teremtesről irt könyvnek kilen-
czedik réfe mutattyá. Ettől ta-
mada oztán, minden kegyetlen-
ség, balványozas, és az Anya-
bentegyháznak haborgatása. Sőt
az Anyabentegyházbolis, talal-
koztanak, efféle ellenkezések, és
szakadások, egymás ellen, binten
Christus Vrunknak ez világra jö-
veteleig. Itt már, némellyph, az
Isteni tífteletben, job egyessé-
get remenlhettenek volna: de,
imè ismét vy haborut, viszályko-
dást, és Disputalást támasztanak,
az Phariseusok és Saduceusok
Christus Vrunk ellen, nevezven
ötet Samaritanusnak és ördön-
gösnek: Idvözetünk pedig erre,
azt felelő nékiek: Ti vadatok, ugy
mond, az ördög Attyától, &c.
Hogy

Gene:

Hogy ha, abban, az dragalatos
Arányidőben, az igaz vallásnak,
ily ellenkezési és haborusági tá-
mattanak: mit czudalkozunk
hát azon, ha minden eretnekseg
az után jobban meg feleleder, és
ez mai naptól fogva, mind az
ítéletig is szaporodik? Mely do-
logért, sokan bűvekben meg há-
borodvan, az igaz vallás fellől
ketelkedni foghnak, némellyek
pedig tellyesféggel semmit nem
gondolnak véle: kiváltképpen,
midőn hallják, hogy eggik fel,
az másikat, alázza kárhoztattya,
és az ördögnek adgya, á mint ez
mai Evangeliumbanis czeleke-
dének az Sidok Christus Vrun-
kal, és ő az Sidokal. Ebből, so-
kan sem edgyik vallást, sem má-
sikat tökelletesen nem tartják,
sem

sem javallyak, s- azt sem tud-
gyak, mit kellyen hinniek, és
mit meg vetniek Annakokaért
bűkséges és igen hasznos dolog-
nak itéltem, hogy ez mai Szent
Euangeliumból, némely bizo-
nyos Regulakot kiűedven, azok
ból megh mutassam, s- megis
bizonitsam, minémű jelek-
ből ésmertethessék meg az igaz
vallás, az több tevelgyésektől, és
minémű külömbözés légyen az
igaz, és hamis Isteni tisztetel kö-
zöt.

Erről pedig mostan öt bizony-
ságokat avagy Regulakot táma-
lalok elő.

*Hogy az Isteni tudomány és az igaz vallás,
tisztan csak az Isten igéjérol fűgh, s- ahoz alkal-
maztattya is magat.*

I.

*Hogy egyedül csak az Istennek dűczőséget
keresi, és nem az magáét.*

II.

Hogy

III. *Hogy a: brökéletre nem kétség, hanem igaz
utath mutat.*

III. *Hogy minden tevelygeseknél és eretneksége-
nel idősebb, avagy elob való.*

V. *Hogy mindenkor hamis rágalmaso bebede-
ke, és erőssakkal, ostromlatatik.*

I.

Első Regula, az az, bi-
zonyos, és megh nem
czalatköztato jele és
probaia az Isteni tudománnak,
és az igaz hűtnék, ez, hogy ha
czupan csak az Istennek igéie-
ből fűgh, és az Prophétaknak, s-
Apostaloknak, irásokból fun-
daltatik. Mert, az meg jelentet
Euangeliumban, az mondgya
Christus Vrunk à Sidoknak: à
ki az Istentől vagyon, Istennek
igéiét halgattya az. Nem mond-
gya, hogy az ki: az maga okos-
sagaf-

sagaval, és ez világi Philósophi-
aval, az az, bölczeséggel, ekesit-
tetet, avagy, à ki ez világi embe-
rek talalmányit halgattya, hogy
az Istentől vagyon; hanem az I-
stennek igeiet az Istennek, mon-
dom igeiet, paranczollya hogy
halgassa, az à ki Istentől akar len-
ni. Az Istennek igeie bizonyara
kételkedés nélkül való igazság,
mint Szent Iános Evangelista ti-
zenhetedik részében bizonyitya;
s-erősseti ezt Szent Iános Apostal-
is, első levelének negyedik részé-
ben, mondván: Mi, az Istentől
vagyunk, s valaki észmeri az I-
stent, minket is örömeft halgat:
à ki pedig ninczen az Istentől,
megh utallya az ő igéiét, s-min-
ket is nem halgat. Ebből azért
megh ősmérhettyuk az igazság-
nak

Ioan. 17

1. Ioh. 4.

nak, és az tevelygésnek, lélek,
az az, az igaz tudomant az te-
velygestől.

Ez, az Isten igeie, fundálta-
tot és bé foglaltat az Prophe-
taknak és az Apostoloknak irá-
fokban, kikből, mint egy írot ta-
blából, az Istent meg észmerhet-
tyuk, s nekünk meg paranczol-
tatotis, Moyses ötödik könyvé-
nek tizenkettődik résziben, hogy
Deut. 12. abból el ne vegyünk, és hozzáia
se adgyunk: Mert à mint Szent
Math. 15. Matheiria tizenötödik részében:
Héaban tisztelik az Istent embe-
ri találmányokkal. Sőt, az Szent
Lélek az Apostoloknak írások
által, oczallya és kárhoztattya,
mind azokat, valami az ő tani-
tasokkal ellenkeznek, à mint az
Gala. 1. Galatabeliekhez írt első részben
olva-

olvasuk: Hogy ha binten az Eg-
ből Angyal állanais ála, ugy-
mond, és más Evangeliumot
prædikallana, mint sem az kit
már vettetek, atokka légyen. Sz. Ioan. 3
Ianosis harmadik leveleben, bé-
pen inth bennünköt ecképpen:
Hogy ha valaki thi hozzátok jö-
vend, nem hozván az tőlünk vet
tudomant, házatokban ne fo-
gadgyátok, sőt, neis köbönczé-
tek. Azért paranczollya bent Pe-
ter Apostál-is első lévelének ne-
gyedik részében: Hogy ha valaki
1. Pet. 4. ból, bollya azt, à mi az Istennek
igeie.

De immár mennyünk tovab:
Auagy ez az mi tudományunk
az Evangeliumi vallas, nem fun-
daltatotte egyedöl csak az Isten-
nek igeien, az az Prophétaknak

E 2 és

és az Apostaloknak irásokban,
megh vetven, s' megis utálván,
minden hozza adot, emberek-
től gondolt dolgokat, találmá-
nyokat és börzéseket? Ezt ön-
nön magokis az Papistak, nem
ragadhattiak. Az Calvinistak pe-
digh, ugyan erősitikis, hogy az
Szent Irástól, ingyen, csak egy
hay bálnirais, el távozni nem a-
karunk. Annakokaért bizonyos-
san, ez, az mi Euangeliumi val-
lásunk, igaz, és igaz, holot az I-
stentől vagyon, ha binten az Po-
kolnak kapui ellene igyekeznek
is, és véle ellenkeznek, de csak
héaban, à mint vdvözetönk nag
edesdeden ugyan biztatis, bint
Mathénál à tizenhatodik résznek
tizennyolczad versében.

Matt. 16
vers 18.

Az mi tudományunk, min-
den

den bizonynal, ugymint, kinek
fundamentomā az bint Irásból
vagyon, már igaz léven, bükfeg-
képpen következik, hogy az Pa-
pistak tanétsa Istentől nem ada-
tot, hanem hamis, annival in-
káb, mint hogy csak az Isten ige-
jehez, mint próbához és funda-
mentumhoz, nem tartia, sem al-
kólmaztattia magat, hanem em-
beri börzeseckel és találmányok-
kal erőstetik az ő tevelgyéseket,
ugymint azockal az dolgockal,
mellyek az Papaktól, Püspökök-
től, Prælatufoktól, és külömb
külömb, bamlalhatatlan börze-
tektől, gondoltattanak à bint I-
rás kivöl, söt inkább, ellene az Sz.
kásnak. Hogy ez igaz légyen,
kérlek mutas meg, az bint Irás-
nak valamellyik czikkelével, s-

E 3 erőf-

erősits meghis, az Papoktól való bűn boczatásnak, tudományát, à mint ők böorzöttek: avagy az meghólt szenteknek segetlegül hívásokot: Az faragot képek előtt térdek, és magok meghaytását; avagy az Purgatorium tűzeben való tisztulást; effelőt, melyek Evangelistanak avagy Apostalnak irásából erőstetik az Vigiliakot; és az meghóltaknak Lélkek váltfágaért való Miseseket: avagy, honnét bizonyiak Isten előtt kellemetesnek lenni, az ő testeknek ostorokkal és vesfokelvérek kifolyásáig való suitabilityát, bűnök boczanattyának elégtetelere; Effelőt, hól találtak az szent Irásban, az sok, szabad akarattyok sferént való magok sannyargatásit, kiknek, nagy érdeme-

meketis tulaydonitnak, meghvetven és el tapodvan, az mi Christusunknak egyber már tökéletesen végben vithelég tetelet és érdemét? Honnan vették az ő buczujárásokot, melyben, az bűn boczanattyát keresik? Az proccsio járásokat, és az Mezőn vándorlásokat? Sőt, ezt is mutassak meg, hól ot vagon az szent Irásban fundaltatva, hogy, az kösséget az szent Vaczorabeli italtól, el tilczak? Hanem ha ezt allattyak előnkben NOS, mint sinton az Sidokis ez Evangeliumban Christus Vrunk ellen ez dühösködő böckal élének: Nonne NOS, recte dicimus &c. Ah, nevetsegre melto nagy ssep ők és erősségñ: Mi Püspökök, mi Papok, mi Mesterek és törvénytudok

E 4

dok

dok, ezeket mondgyuk, vallyuk és tanétyuk. Annakokaért igaz? Következnék így, hogy mind az valamit ők az bent Irás kivől, sőt, ellene főreznek, mindenek igaznak tarczák, mert ők végeztek. Iollehet tudom, hogy az Papi-
stak, mind ezekre, ellenünk csak ez Szalma Oblopockal erőfsetik feleleteket, mondván: Mit kívántok több bizonyágokat thi Evangeliumi igaz vallason lévő Lutheranusok? avagy nem elég-
fégese hogy így főrzötte az Anya bentegyház? de vallyon mellyik: Az Romai Papak, Püspökök, és Prælatufok, mert ő nékiek, az mint ők tartják, hatalmok vagon az Szent Iráson, hogy az magok teçzésekhez alkalmaztathassák magyarázafát, és ahoz
fok

fok egyeb emberi főrzéseket és találmányokat adhassanak. De ez semmiképpen nem lehetséges, sőt tavólis légyen: holot, lám már meg hallottuk, hogy az VR Isten minden emberi főrzéseket bizonyossan tilth, és utal: azért, az bent Irásban, mind azokat elég büfégeffenis bé foglaltatta, és meg jelentette, valamelyek főkfégessék, ez jelen való, és következő életre.

De, netalantan ez dologhról az Attyáknak, avagy az Doctro-
roknak, irásokból hozhatnak erőfsegeket? Lehetséges: holot, ugyan-is többet tulaydonitnak az Atyáknak, mint sem az Szent Bibliának, sőt reménfsegeket is inkább helyhezterik azokban. Annakokaért, a miképpen az hi-
E 5 tetlen

tetlen Sidok, hogy Christus V-
runknak ellene állttak Abra-
hamnal? Nem külömben né-
künkis ezt hányják; De, miczo-
da az Luther avagy, kiczodak
az Lutheranusok? Vallyons na-
gyobbak és tudosbake ők az Sz.
Attyáknál Cyprianusnál, Am-
brusnál, Agostonnal, Ieronimus
nál, Athanasiusnál, és egyebek-
nél? avagy ezeknél jobban érti-
ke az ſent Irást? De ezt, az Papi-
ſta Vraim, meg engedhetik, hog
az Attyákis csak emberek vólta-
nak, s^o ha emberek vóltanak, ők-
is az gyarloságtól ſabadoffak
nem vóltak, annakokaért, az ő
tanétfoknakis nem tovab, ha-
nem csak anniban kel helt és hi-
telt adni, az menyben, az Iſten-
nek igéiével, ugymint a Prophe-
tak

tak és az Apostalok irásiban be-
foglalt, és megh jelentet tudo-
mánnyal nem ellenkeznek, ha-
nem eggyeznek, a mint Esaias
Prophetának nyolczadik rébé-
ben ajánlya az Vrnak léлке: hog
a törvényre és bizonyág tétélekre
figyelmezzünk. Eſai. 2

Ezt az első Regulat azért,
most ebben hagyvan, azzal köt-
tyük be; mint hogy az Papiſta
vallas nem tartya magat, eggye-
döl, csak az Iſten igejéhez, ha-
nem az ſent Irásnak minden ré-
béi ellen, az emberektől gondolt
talá manyokhoz inkább ragaszkó-
dik, következik azért hogy az
igaz keresztényeni vallástól távol
legyen.

Az Papiſtaknak erről való ta-
nétfokot im meg érttettem. De
az

az Calvinisták vallása, netalan-
tan job, mint hogy ökis, vélünk,
az emberi találmányokat, meg-
vetik: Valamenire mégis job,
tudni illik, azokban az hitnek
agazatiban, mellyekben mago-
kat az Isten igéjéhez tartják, úgy
mint az Szentígyes Szent három-
ságról; az egy igaz Istennek ima-
dásáról à bűnről és az törvény-
ről; az embernek meg igazulá-
sáról; és à Christusnak Isten, és
ember, közöt való közben járá-
sáról. &c. De egyebekben, mi-
kor az Isten igéjétől eltavozva,
hól az magokokosságához, és ez
világi Philosophiahoz bizako-
dunk; néha pedighlen, akarmi
semmire kelle hiaban való álom-
látáshoz alkalmaztattyák az I-
steni dolgokat; hól viszont azt,
né-

némelyreghi Attya irásából aka-
riak erősteteni. Ezekben, mon-
dom, lehetetlen hogy az Isten-
től légyenek. Mert az Istennek
nyilván való Szent igéjéből, mi-
kor, avagy, á hól, mi azt tanét-
tyuk, hogy az Christusnak meg-
áldatot emberiségében lakozik
az Istennek minden tellyessége
rest szerént, és ebből azt erőstet-
tyuk, hogy az Istennek fia, nin-
czen sohól az ő embersege né-
kül: ök bizakodvan az magok
okokosságában, és világi bölcsesé-
gekben, az Philosophiából ily
felelet adnak: Finitum non est
infiniti capax, az az, A véges do-
log (úgy mint az Christusnak
embersege) nem foglalhat veg-
hetetlenséget magában, tudni-
illik az ő Isteniséget. Ismét: Nul-
lum

lum corpus potest in duobus aut pluribus locis simul esse. Csak egy test sem lehet egyszer smind, ket, avagy több helyeken. Eze az Szent Irás?

Zynglius, ki az Sacramentariusok között nagy emlekezetbe vagon, nem altallotta ezt, irásában ki bozatan, mikor elméjét, gondolkodvan, azon farasztotta volna, miképpen kellene az VR. Szent Vaczorájáról való igének magyarázattját érteni, Ez az én testem, az az, ez a kenyerjegyzi az én testemet; erősseti így: Hogy álmában Galamb képeben lélek jelent volna meg neki, de nem tudgya ha fejer volté vagy fekete, mely lélek őtet megfóllérvan ezt mondá: Avagy nem olvastade, hólot irva vagon, hogy az Istennek ártatlan Baranya által ment. &c. Nem de,

de, avagy nem az Szent Irás melől való eltavozase ezis? Ió méltan, a mint az Papisták, ugy, a Calvinistákis kerküdhethnek, (de héaban) mind edgyut, azzal, hogy ők, egyenlöképen eggyeznek az réghi Doctorookkal: Mert minden óltás, a mellyet nem óltot az én Attyam gyökereftől ki fakasztatik, azt mondgya Idvözetünk.

II.

MINDen tudomány mely az Istentől vagon, eggyedől csak az Istennek dűczöseget keresi. Mint az el olvasot Evangeliumbannis monda Idvözetünk: En bennem ördögh ninczen, de tisztelem az én Atiamot. Szent Ianos-is tizenhatod rébében, az Szent Lélek felől, mely, bi-

II.

Ioha. 16

bizonyítást tet Christus Vrun-
król az Apostalok által, ezt
mondgya: Ille me glorificabit,
az az, ő diczõit megh engemet.
Szent Pál Apostalis az Chorin-
tusbeliekhez irt első levelenek
tizedik részében ugyan ezent a-
janlya: Mindent az Istennek dū-
czõsegere czelekedgyetek:

Ennek az Regulanakis azért
alkalmaztassuk es meg melleie,
mind az mi tanétásunkot, és
mind az Papistakétis; sõt pro-
bállyuk megis, mellik igaz, és
mellik hamis, kinek föl keresese-
ben ha forgalmaztassak létünk,
könnyen fel talállyuk, hogy az
mi tudományunk Istentõl va-
gyon, az Papistake pedig ellene.

Mi, õnnõn magat, az Istent,
vallyuk, az Anyaszentegyháznak
fejé-

fejenek és fő Paſtorának. A Pa-
pistak pedig azt á dūczõseget az
õ Szentseges, à mint õk hijak, Pa-
pajoknak tulaydonittyák: Mi
azt tanéttyuk hogy Isten, és az
ember közõt, csak egy közben
járó vagyon, az ember I E S V S
Christus, mint Szent Pál bizonyít-
tya Thimotheushoz irt első le-
velének második részében: De à ^{1: tim. 2}
Papisták azzal meg nem elegend-
ven, egynéhány százat gondolta-
nak melleie: Mi azt hirdettyük,
hogy ninczen Egh álat [más nev,
ki által ember vdvözölhetne, ha-
nem csak az Iesus neve, az Apo-
stalok czelekedetirõl irt könyv-
nek negyedik részé à mint bizo-
nittyá, õk pedig azt mondgyák,
hogy az õ Mifejeknek Szenten oly
hathatósága vagyon az Isten-
előt,

előt, mint az Christus halálának.
Vissont meg eztis tanityak, hogy
ember az Buczujárással bűn bo-
czánatról való levellel, Böytö-
lessel, és Szentölt viz mosással, s-
effele több egyéb emberi találma-
nyokkal, az örök életet megh-
nyerheti, és az vdvösséget. To-
vabba, mi, azt, az Szent Irásból
meg mutattyuk, s-bizonittyuk-
is, hogy az Christus Iesusnak vé-
re tisztet megh minden bűneink-
ből, mint s̄ent Ianos első levele-
nek első része tanét. Az Papistak,
erről czaczoguan, azt feczegik,
hogy sok bűnökből egyebképpen
meg nem tisztulhatnak az embe-
rek, hanem csak az Purgatori-
umban. Tovabba az mi Keresz-
tyeni hitünk azt tartya, hogy
Christus à mi meg igazulafunk,
az

1. Ioan. 1.

az mint az Chorintusbeliekhez^{1. Cor. 1}
elsőben irt levelnek első része a-
janlya, mely, az ő s̄ent s̄envede-
sével nekünk az örök életet meg-
nitotta, és erdemlette. De à Pa-
pistak, igazolast, magok tulay-
don czelekedetekből varnak, az
s̄ent Pál tanérasanak ellene, mel-
lyet irth Romaban tizedik részé-
ben.^{Rom: 10}

Ki volna ennekokaért oly
vak, oly parasz, és oly éstől tavo-
zot ember, à ki az s̄ent Irásnak
ily nyilván való bizonyágiból i-
teletet nem tudna tenni felőle,
hogy mellik tudomány vagyon
az s̄ent Lélektől, és mellik az főr-
telmestől.

A mi pedighlen illeti az Cal-
vinista Szombedinknak taneta-
fokot, ökis, hasonlatosképpen,

F 2

az

az mi megh valtonk dűczőségé-
nek és tisztességének ellene cze-
lekednek. Mert ők, nagy nyilván
ezt hirdetik, s-vallasockalis erőf-
fetik, hogy az Paradiczombeli
kigyónak az mindenható Isten
atta önnön maga azt az okossá-
got, és emberi nyelvel való szól-
last, mellyel az mi első Anyán-
kot Evat meg csalhatta; Sőt azt-
is tanétyak hogy Istennek vége-
zéséből, leth, Adamnak is el ese-
fe, mert, Adam az Istennek aka-
rattyá nélkül nem vétkezét: A-
vagy nem bántatike meg ezzel-
is az Istennek dűczősége, midön
az bűnek okát ő bent föltségének
tulaydonittyak? Bizony fölöt-
tebbis. De, imè, az mi meg en-
nelis retteneteseb. Az Calvini-
sta Vraim azt tanétyak, és irások-
banis

banis ki bocsáttak hogy az Isten
szabad és jó akarattyából, ez vi-
lágnak nagyobb rébet az örök ve-
fedelemre ítélte, nem tekéntvén
abból sem hitetlenségekre, sem
gonoz czelekedetekre. Annak-
okaért noha az Evangelium ál-
tal mindeneket hivat az vdvös-
ségre, és az örök boldogságnak
birására: mind az által, nem aka-
ria valófágossan, hogy minde-
nek el mennenek, hogy ecképen
módgya légyen az öröcke való
vefedelemmel, az ő igazságának
és keménységének is meg muta-
tásában. Eze az Isten dűczőségé-
nek óltalmazása és keresése?
Mind ezeknek fölette, ez az uta-
latos tevelygefis, avagy méltab-
ban undok káromlás, ebből tá-
mada, hól azt vallyak, hogy
F 3 Chri-

Christus Vrunk nem hólt meg,
s-nem is tet eléget mind ez világ-
nak bünejért, hanem csak azo-
keiért, kiket az örök életre el va-
lastot. Nemde az mi Idvözető
Christusunk tökelletes elégtéte-
lének, nem nagy meg bántására
vagyone ezis? Vegezetre azt sem
hibik az Calvinistak, hogy Chri-
stus Vrunkit az földön, és az bent
Vaczorabannis, az ő dragalatos
és Szentséges testével és vérevel
igereti berént jelen volna. Mind
ezek azért az Isten tisztességének
és dűcőségének ellene, és bántá-
sára való tanétások.

De az káromkodásban, meg
ezeket is meg előzik, az Isten tisz-
teffégével ellenkező Formianu-
fok, kik az Christusnak Isten sé-
get, mind pedig elégtételét, tel-
lyel-

lyességesen meg vetik és tagad-
gyak.

Ki ketelkednek tehát mégis,
az keresztények közül, mind az
három meg nevezet tevelgyések
Istentől nem léven, hogy ördög-
től nem vólnának.

III.

MINDEN igaz tudomány az III.
örök életre igaz és bizony-
nyos utat mutat, úgy hogy, min-
den, az mellet meg maradvan,
betegh Agyaban vdvösségesen,
nem csak vigasztalhattya magat,
de ez világból is nagy örömel, ba-
torfággal, és víg lelki ősmerezzel
mulhat ki. Mert ez, az bent Irás-
ban meg mutatot czel, mint Sz. Rom. 15.
Pál az Romabeliekhez tizenö-
tödik részében mondgya. Erre
F 4 mu-

48

mutat azért Christus Vrunkis ez
mai Sz. Evangeliumban, mond-
ván: Bizony, bizony mondom
ti néktek, valaki az én bebede-
met meg tartya, halált mind ö-
röcke sem kostól, az az, halálá-
nak orájan nem rettegh à halál-
tól, ördögtől, és à pokoltól, ha-
nem szép vigasztalással, békesé-
gessen, czendeß jo létki öfme-
rettel, ajánlya, az Istennek, lé-
ket.

Ier lássuk megh azért, ez Re-
gula szeréntis az vallásokot. Az
mi Evangeliumi vallásunk az ö-
rök életre bizonyos és igaz utat
mutath, az az, egyedöl csak az
Christus Iesusnak erdeméhez i-
gazét, arra tudni illik, ki az ö éle-
tet mindnyajunkért adta, Thi-
moteushoz irt s^{ent} Pál első lé-
vele-

1. timo. 2

velenek második részében à mint
írvan vagyon, s' ugyan bizony-
nyosítva is à hiveket az ö leendő
ödvösségek felöl, az Isten fának
az elöt megh mondot mondása-
szerént, mint megh vagyon s^{ent}
Ianos ötödik részében: Bizony, ^{Ioh. 5°}
bizony mondom ti néktek, va-
laki halgattya az én bebedemet,
és hiszen annak, à ki engem el bo-
czatot örök élete vagyon &c. In-
net indétatvan az hivek nagy bi-
zodalommal, az Philippibeliek-
hez irth lévelnek első része mint ^{Phil. 1°}
előnkben adgya, ezt mondgyak:
Christus az én életem, az halál
pedigh nyereségem. Ezent tá-
masztya az Romabeliekhez irth
tizennegyedik részis, ecképpen ^{Rom: 14}
fólván: Ha élünk az Vrnak é-
lünk, s' ha meg hálunkis az Vr-
nak

F 5

nak

nak hálunk : vagy élünk azért ,
vagy hálunk, de az Vre vagyunk.
Rom 8. Vissont , ugyan azon lévelnek
nyolczadik rébe bennisigy erőf-
feti azt bent Pál, mondván : Tu-
dom bizonyosan hogy sem az
halál, sem az élet, minket el nem
bakrahat az Istennek szerelme-
től, mely vagyon az Christus le-
fusban. Szent David Királyis,
nagy buzgófélos bizodalom-
mal ugyan ezent bizonyitva az
Psal. 27. husonhétedik Soltárban : Hü-
sem hogy az élőknek földön
minden jóckal bevelkedni fo-
gok.

Igy mondom, hogy az örök
életre vezetlő igaz vallás, csak
egy, és bizonyos utat mutat, ol-
lyat, mellyen vigán, és jó léli
ismerettel, czendessen vegezheti
el

el minden életit : à mint ezt sok
nyilván való vdonkbeli példák-
bólis meg bizonyithattjuk . csak
ebbőlis azért az mi hitünk legh
igazbnak lenni elégge meg erőf-
fittetik.

Ez ellen, az Papisták azt ta-
nityak, hogy az ember ketelked-
gyek, à mint bűneinek bocza-
nattya felől, ugy vdvösségérőlis,
azért soknak közölök, ily vigaf-
talások vólt, s-vagyonis : Elek,
de nem tudom mely sokaigh,
meg kel halnom, s nem vagyok
bizonyos felőle mikor; el kel in-
nen mennem, de hova? nem tu-
dom, czudálkozom azért rayta,
mint lehetek vigh, és czendess lé-
lekkal. Mert ök az bizonyos hü-
tet, mint egy valami kevelységet
gyalázzák, és lab ála tapodgyák,
s-azért

s-azértis igazettyak és küldözik az embereket a Szenteknek segítségkehez, törekedéért és közben járásért; azért mutatnak az bentölt györtjakrais, és a bűn boczánatról való levelekre, hogy halálok oráján, azokat vegyek kezekben és azokkal éllyenek; Sok egyéb dologkotis találtnak, de az lelki ősmertnek semminémű vigasztalást azokkal nem fölgáltathatnak.

Végtére oftán, sohonnán vigasztalások nem lehetven, nagy felelemmel és rettegeffel az purgatorium tűzében mennek, de bizonyára és valóságossan nem az tisztető tűzben esnek, hanem öröckön öröcken az pokólnak ólthatatlan lángyában lésnek, mint Sz. Iánosnak harmadik részében

Iohan. 3.

fében megh vagyon: A ki nem hüben az fiuban, az Istennek haragya fál arra: Szent Markis tizenhatod részében ezent erőffeti: Marci. 16 Valaki nem hüben, el kárhozik. Iteld meg azért kereftyeni hogy ha, ez, a tudomány, Istentől vagyone? Bizonyára hitnek nem nevezhetni, hanem meltabban ketelkedésnek. Igen igazan és illendő föllot ezert némüemő Püspök nagy fohabkodással ecképpen: Vgy élünk mint az Papisták, de öröcke való Iaymi nekünk, ha ki mulásunk ez világból nem ugy lében mint az Lutheranusoknak.

Hasonlatosképpen, nem adnaké nagy okot az Calvinistákis az ketsegeben esésre, és az Isten irgalmasságaról, s-az örök élettről

51

tről való, kételkedésre? Midőn,
tanétsókkal ezt erőfjetik, hogy
ez világnak nagyob rébe az örök
vebedelemre rendeltetet. &c. Bi-
zonyára sokan ennek az tevely-
gesnek binten autori és találoy
közülis, kétségben esessel veftet-
tek, avagy végefttek el életeket
Berengarius, utólfo orájan,
hog már binten meg akarna hal-
ni, eletet ez sóckal vegezetek:
Hodie apparebit mihi Christus vel ad sa-
lutem, quod spero, propter meam poeni-
tentiam: vel ad condemnationem, quod
metuo, propter multos quos seduxi & non
reduxi, az az. Ma ugymond meg
jelenik az Christus énnékem,
vagy vdvösségemre, az mellyet
remenlek, (nem mondgya hog
hibi) az én poenitentia tartasó-
mert: avagy kárhozatomra, ki-
től ighen félek, à sokakért kiket
el haytottam, de meg nem teri-

tes

tetem. Ecképpen Carólstadius,
Oecolompadius, Stosseius, és
többekis, az kétségben eselnek
jelei nélkül nem mulhattak ki ez
világhból. Igaz ennek okáért Id-
vözetők mondása: Az gyümöl-
czökről meg őfmerhetitek őket.

IV.

V Alamely vallás leghregyeb,
de az legh igazabbis, Ter-
tullianusnak bizonságtetele fe-
rént. ő magais Christus Vrunk
akarvan meg mutatni az Sidok-
nak hogy az ő tudománya nem
uy vólna, monda: Abraham az
ti Atyátok kivánta látni az én na-
pomot: latta és őrvendezet ray-
ta. Mond az után ismégh mind-
gyárt: Minek előtte Abraham
leth vólna, én vagyok. Mely
mon-

IV.

mondás nem csak személyéről,
de tudományarólis értethetik.
Hólot bizonyossan az bent Há-
romságban, ő, az, az ige, à ki fő-
lot az bent Attyaknak is az ő tör-
vényben, és à Prophetaknak.

Immáran az mi Evangeliumi
tudományunk, à bűnnek, in-
gyen, kegyelemből való megh-
boczásáról; és hűt által, min-
den mi érdemünk és jó czeleke-
detünk kivől, való meg igazula-
sáról; leghregyeb. Mert, à mint
Christus Vrunk savabólis megh-
érthettyük, Abraham Patriarcha
is, az Christusban való hűt által
nyerte igazolását és vdvösségét,
mint az Moyses első könyvnek
tizenötödik réfe meg mutattya.
Ezenképpen, Isak, Iakab, és A-
damis, à mint azon Moyses első
köny-

ene. 15.

könyvének, harmadik, huson-
hatodik, és negyvenkilenczedik
réfében írva vagyon. Sőt az O-
törvénybéli bent Atyak közönsé-
gessen mindnyáian, à mint bent
Lukats az Apostali czelekedé-
tről irt könyvnek tizenötödik ré-
fében bizonyittya. Mert minden
Prophetak, erről az Iesusról, bi-
zonságot tettek, hogy bűnök-
nek boczanattyát véssik az ő ne-
vő által, valakik híssnek ő benne.
Az Apostalok is pedig, à kivől,
semmit, egyebet nem tanéto-
tanak, hanem, csak à mint Moy-
ses és az Prophetak, írva hadta-
nak, mint az Apostali czeleke-
detről való könyvnek husonha-
todik réfe jelenti. Mijs azonké-
pen, semmit egyebet nem tané-
tunk, sem híssünk, hanem, csak

Gén: 3. 26
& 49.

Act. 15.

Act. 10.

Act: 26.

G à mi

53

à mi az Prophétaktól, s- Aposta-
loktól hagyattatot, és irásban
foglaltatot. Ez, azért, az réghi
és igaz közönséges keresztényeni
vallás.

Nag böbfusagunk vagy on en-
nekokáért az Papistáktól, kik re-
ánk teli torockal mindenüt azt
kiáltják, hogy az mi hitünk vy,
és nem régen támadot, sőt meg,
ezt sem fegyenlik mondáni: Az
ti vallástok, ugymond, ninczen
száz estendeie hogy támadot. De
ezt nem kel czudálni, mert az
Sidokis Christus Vrunk eleiben
ezt hányak vala: Megh, ugy-
mond, ötven estendős nem vag
s- mégis azt mondod, hogy A-
brahamot lattad? A mint azért
Christus Vrunk felele nékiek,
hogy minek előtte, ugymond,
Abra-

Abraham löt volna, én vagyok:
acképpen mijs batran és igazan,
azt, a valázt adhattuk; hogy
minek előtte Abraham születet
vólta, a mi hitünk immár vólt,
kiválképen az embernek igazu-
lásáról és vdvözöleséről. Közön-
ségesen mindnyájan az O tör-
vénybéli Atyakis, bizonyára hit-
ből valának kedvessek az Isten-
nél, s- hűt által vettek az igerete-
ketis, mint az Sidokhoz irt lével-
nek tizenegyedik része bizonit-
ya, nézven lélek szerént az megh
ígért Idvezető Christusra, kihez,
az aldozatokis, az minemököt
cselekettenek, hasonlettattanak.
Erre nevezve mondgya szent Iános
à mennyey látásról tizenharmad
részében; hogy az Barány (érte
à Christust) megöletet kezdet-
től fogva. G 2 Mint

Heb. 11.

Apoc. 13

Mint hogy annakóáért, mi, az Patriarchakkal, Prophetackal és az Apostalokkal, eggyező tudománt, hisűnk és tanétunk, miképen lehetséges hogy az mi vallásunk vy légyen? Vgy vagon, Istentől vezérelterve az bődög emlékezető Luther Marton Doctortól hogy meg vytatot, nem tagadgyuk mi azt, mert, az sok emberi találmányokkal, és az Papistaknak iszony tevelygesekkel, rutól meg undoketatot vala. De azért, vynak, nem nevezetethetik, à mint már meg mutatyuk.

Sőt, inkább mi mondhatyuk igazan, hogy az ő tevelygesek, emberi találmányok és bōrzefek vy, mert, az Apostalok után, sok v̄dövel öntettenek, és kovaczol-

tat-

tattanak egybe. Mert, az Apostalok v̄deieben, az Ave Mariat, vallyon s-mondottaé valaki imatlagért? avagy buczu járásot követteké akkor az emberek? Ki mondot Mifet élőknek, és az meg holtaknak bündökért? Az Vrnak bent Vaczoráiat ki vette, avagy atta, egy bémely álat? Ezeknek fölötte, vizet, tüzet, györtyat, zabot, sodort, és tyukmonyat &c. Az Papistak formájára vallyons kiczoda bentölt? avagy, az Monstrántiában, Erekliben, és Barát kukliában, ki kereste v̄dvösséget &c. Soha ezekről az Apostalok ingyen nem is almodtanak, nem hogy irtanak volna, sem az Apostalok v̄deiebeli tanitok, annál kevesbet az Patriarchak és Prophetak; sőt,

G 3

az

az első gyülekezeti, öt száz esztendőknél tovább, semmit nem tudotfelőle. Annakokáért, az Papistaknak, sok találmányokból álló vallások v, és nem az mi hitünk.

V.

v. **V**égezetve, az igaz keresztényeni vallásnak ezis edgyik megismerhető jele, hogy mindenkor ellenkezéseket és haborgatásokat kel benvedni ez világhnak Istentelen fiaitól, és nevezet berént, s' legh főképpen azoktól, a kik, az igaz Anyaszentegyháznak nevezetivel, legh inkább diczekednek, sőt ugyan magoknak tulajdonitnyak. A minemő haboruságokat Christus Vrunk is benvede az Sidok Synagogájától, és, az ötöt követőknek is hason-

sonlatos állapotokat meg jövendőllötte, bent Mathenak tizedik, és bent Ianosnak tizenötödik részekben. Mert à mint Sz. Matt. 10.
Ioan. 15. Agoston mondgya: Nullus servus Christi sine persecutione est. Si putas te esse sine tribulatione, nondum cepisti esse Christianus: az az, Czak egy bőlgájais ninczen az Christusnak haboruság nélkül, és hogy ha kereszt nélkül alétod magadot, meg az Christusnak nem kezdettel bőlgajava lenni. Neminemő Moyses nevő bent Remete, ki annak utána az Szereczeneknek Püspökiökis, ki az igaz valláson valóknak kegyetlen haborgatójok vala, így bőlga: Apud me certum est, quod omnes qui recte credunt, talia non agunt: Nyilván való dolog az én nálam, hogy valakiknek igaz hűtek vagon, illye-

G 4

ten

ten kegyetlenségeket nem czelekeßnek. Esigy, az igaz Anyaßentegyház senkit sem haborgat, hanem, ő ostromóltatik és haboruságokot is sokat ßenved.

- I. Elsőben, undok, utálatos, s-ördöghtől ßarmazot hazugságoktól.
- II. Másodszor, nyilván való haborgatóktól, és öldöklőktől, s-hatalmasoktól. Melyről ßemünk előtt peldaia, Christus Vrunknak: kit gonos és utálatos ßokkal illetenek legh elsőben, Samaritanusnak, és ördögésnek nevezven; az után ßavat víßá értven, hazugsággal feddek és kárhoztatak: vegtere oßtán, köveket ragadozván, meg akariak vala kövezni.

Ha pedig, az O és Vy Testamentomokat ßorgalmatoßan
meg

meg tekéntyük, s-az Anyaßentegyháznak Historiaytis felkeresük; megh talallyuk, hogy mindenkoron az Istennek igaz ßentegyháza, az tevelygőktől, eretnekektől, és hamis valláson valóktól, haboruságot ßenvedet.

Chain az ő maradékival terhelle erőßakkal az Istennek egyházát az Vizönön előtt. Az Vizönön után pedig, Nimrod és az több Babillonyai Királyok, kegyetlenkedenek ellene: Ismég az Egyptombeliek, Philisteusok Syriajak, mennyi sok gonos czelekedtenek, az Isracl népen, kinél nem vólna nyilván? Azok között nem ellyek, vóltak ollyak kik az Vrnak törvényet, és az Istennek igaz tífteletit, semmive akartak tenni, s-à kik annak nem

G 5 en-

engedtek, azokat öldöfték és
veftettek.

Christus Vrunknak mny-
ben, meneteli utánis, az tanét-
vanyoknak mennyi bánatalan ha-
borgatafokot, és fok fele kegyet-
lenfégeket kölltet bevedni az
Sidoktól és az pogányoktól?
Megtalállyuk rendel az Aposta-
lok czelekedetiről irtkönyveben,
à mint Christus Vrunkis megjö-
vendöllötte vala bent Ianosnak
tizenhatodik részében mond-
van: az Synagogakból ki űznek
tikteket: de el jön az űdö, hogy
minden valaki tikteket megöl,
az iteli hogy azzal Istennek ked-
ves dolgot czelekedet. Sz. Ma-
thenalt huűon harmadik résziben
is ecképen ból Idvözetönk: Imé
én küldök ti hozzátok Prophe-
ta-

Iohan. 16
verf. 2.

Matt. 24.
verf. 34.

takot, bölczetek, és irástudokot,
és azok közöl, nemellyeket meg
öltök, és megh febitetek, és né-
mellyeket az thi scholatokban
megh oűtoroűtattok, s' edgyik
Várasból az másikban kergeti-
tek. Ismét, ugyan ot, az huűon-
negyedik részben: Es az én ne-
vemért minden Nemzetfegek-
nek gyűlölfegében léttek. Ezek
pedigh mind be tellyesettenek
nem csak az Euangeliftakon, és
az Apostalokon, de, közönfegef-
sen, csak az Christus érdemében
bizodalmat helyezettet min-
den hiveken, hólot à mint Iero-
nimus Doctorbizonságot téfen
felöle, Vrunk Christus gyöze-
delmes Menyben meneteli után
három báz eűtendökig az hivek-
nek oly nagy haborgatafok vólt,
hogy

Matt: 24.
ve. 9.

hogy csak egy naps, el nem
múlt, öt száz keresztényeknek ha-
lálók nélkül.

Mikor már, Constantinus
Czásar űdejében, az hiveknek
haborgatása, valamenire megh
czillapodot volna, imè az ördög
ésmégh az Arianusoknak eret-
neksegeket támaszta, s-azokis az
Isten hiveinek verek nélkül bom-
juknak alétyak vala magokot.
Ettől, s-egyeb hatalmas tevely-
gesektől minek elötte az Chri-
stus Egyháza csak meg könnye-
bedhetett volna, azoközben
az pokólbeli ördög Mahumet
pogantis talpra állatta, ki felől,
mint amaz Bölcz Seneca, az ke-
gyetlen Neroról, meltan mijs
mondhattuk: Verè lutum san-
guine maceratum.

Mon-

Mondom így mindenkor, az
gondolt tudománynak, az Bal-
vanyozokis, és az Eretnekek, az
Istennek kiczin hayoja ellen,
mint az Tengeri babok dühös-
ködtenek, s-az maradekioknak
is ugyan azt hattak: de az igaz
keresztények az vallásért fenkitis
nem üldöztek, sem vér ontással
nem haborgattak.

Akar kijs azért, ezekből is im-
már megh itelheti könnyen, s-
megis ésmérheti, minemő Isten
kerént, avagy méltábban: Isten
ellen gondolt börzet kerént való
vallások vagyon az Papak köve-
tőinek, à mely, nem az Isten ige-
jének hirdetésével, hanem kefe-
retessel, erővel, haborgatással, s-
tüzzel és fegyverrel, terieszti az ő
találmanit, Hólot gyakorta, az
öta-

ő tanétfokból indetatvan , az
termébetnek ellene , az Attya az
önnön gyermekét, két Attyafia
közöl edgyik az másikat, társ tár-
fat, két barátsággal kötelezettek
egymást , meg vetik , haborgat-
tyák, sőt fegyverreis hányják, és
ífonyu halállal meg ölik. Azzal
megh nem elégednek , hogy az
mi igaz vallásunkot, halhatatlan
fortelyöckal, hazugságockal, ra-
galmazasockal, és undok bitkok
kal gyalazzak, s-illetik, de ennek
felette , az Lutheranusoknak ,
meg az fajáttokbanis, ellenze-
nek, scholakot, és bentegyháza-
kot, tartani, sőt magok között in-
gyen nemis hadgyak lakni őket,
de az hól hallyákis halálra keres-
tetik őket, mellyet megh Traja-
nufis nem czelekedet , s-nemis
ben-

benvedte à keresztényéket így
kergetetni , hólot , ezeknek , ha
mely kezekben akad, sockal ke-
gyetlenből , és irgalmatlanbul
bánnak véle, mint sem az termé-
bet berént való pogánnyal, és tö-
röckel , avagy nyilván való go-
nosztévövel. De à mi mind ezek-
nélis utálatosb, az hólt emberek
testeis miattok bekével nem ma-
radhatnak hanem à kik már az
Istenben el nyugottak vólt, azo-
kat nem oly régen fel vétettek, és
az akašto fa alá gyalázatossan te-
mettettek, à mint ezer öt ház kil-
lenczven kilencz estendöben ,
Styriaban és Charintiaban meg
törtent. Az káromkodo Sidok-
nak, és egyéb tevelgyöknek , fá-
bad és batorfágos lakást enged-
nek pedig közöttök; bizonyos-
san

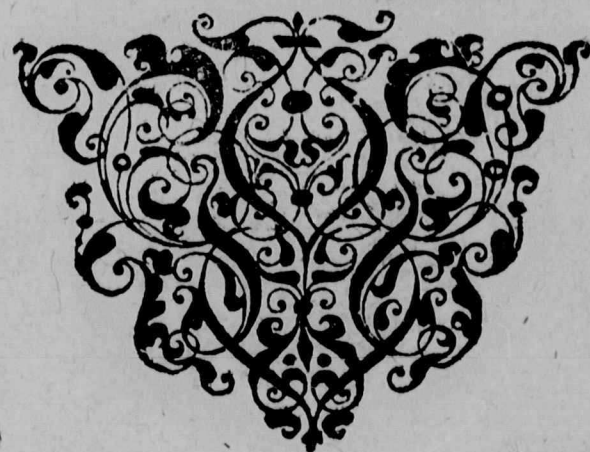
fan ököket illeti azért az Affonyálat példaja, mellyet Szent Iános menny látásban, kiről ír könyvének tizenhetedik részében látott volt.

Eze amaz szent réghi és keresztényi hit? Eze az szent Léleknek s az igaz tudománnak jele, mint szent Mathénak hetedik részében meg van? Az ő gyümölcsökről meg ősmertitek ököket.

Oltalmaztatok annakokáért kereszténynek magatokat az vér bopo, Balvanyozo, Chainnak vallásától, mert a mint szent Mathé ötödik részében írja: Bóldogok az békeségessék. Hólot az szent Lélekis, mint szent Lukats bizonyitya kilenczedik részében, békeségnek léleke. Ehez ragzkodgyunk tehát, s az igaz hitet tár-

tarczuk meg, hogy ecképpen az öröckévaló bóldog békeségben juthassunk: kit engedgyen az dűczőséges szent Háromság.

A M E N.

H SZENT

Régi nyomtatványok, Lyceum, Kežmarok:
/307.ig.j./